

Opatření č. 3

- Samostudium přednášky
- **Kartografické metody v geografii cestovního ruchu**

Kartografické metody v geografii cestovního ruchu

přednáška 5

Cestovní ruch je charakteristický svou výraznou prostorovou dimenzí (již v jeho definici se hovoří o pohybu a pobytu návštěvníků mimo místo svého trvalého bydliště). Studium těchto prostorových vztahů je především předmětem geografie cestovního ruchu. Jejím významným nástrojem (pomocníkem) pro znázornění procesů a jevů v cestovním ruchu je kartografie (věda, vědní obor o tvorbě /sestavování map všeho druhu). Existuje mnoho vyjadřovacích kartografických prostředků (technik) pro prostorovou analýzu (vizualizaci) nejrůznějších ekonomických a společenských jevů a činností, v tom i cestovního ruchu. V následujícím jednoduchém (zobecnujícím) přehledu je postupně představíme (resp. většinu z nich v daných možnostech) jako návod pro tvorbu Vašich budoucích seminárních prací či prezentací, resp. bakalářských a diplomových prací.

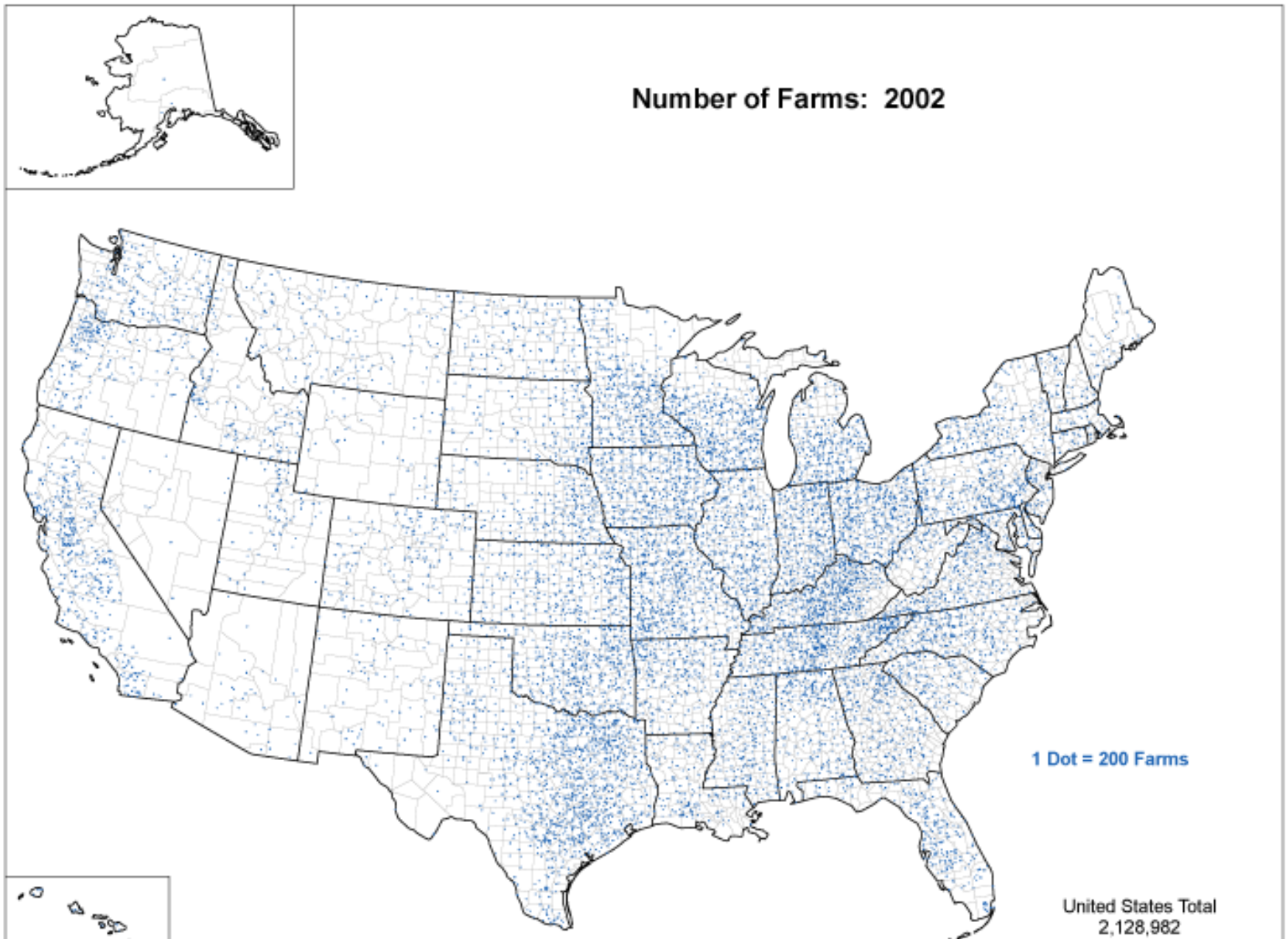
a) Techniky kartografické analýzy

- **Bodové mapy (počet, velikost bodů)**
- **Značkové mapy (tvar, velikost, dělení, atd.)**
- **Technika izolinií (isobary, isohyety, isohypsy)**
- **Technika areálů**
- **Technika kartogramů**
- **Technika kartodiagramů**
- **Technika piktogramů**
- **Proudové mapy**
- **Technika barevných odstínů, šrafování**
- **Anamorfní mapy**
- **Technika teledetekce, dálkový průzkum Země, letecké a kosmické snímkování**
- **Mapy a atlasy**
- **GIS**

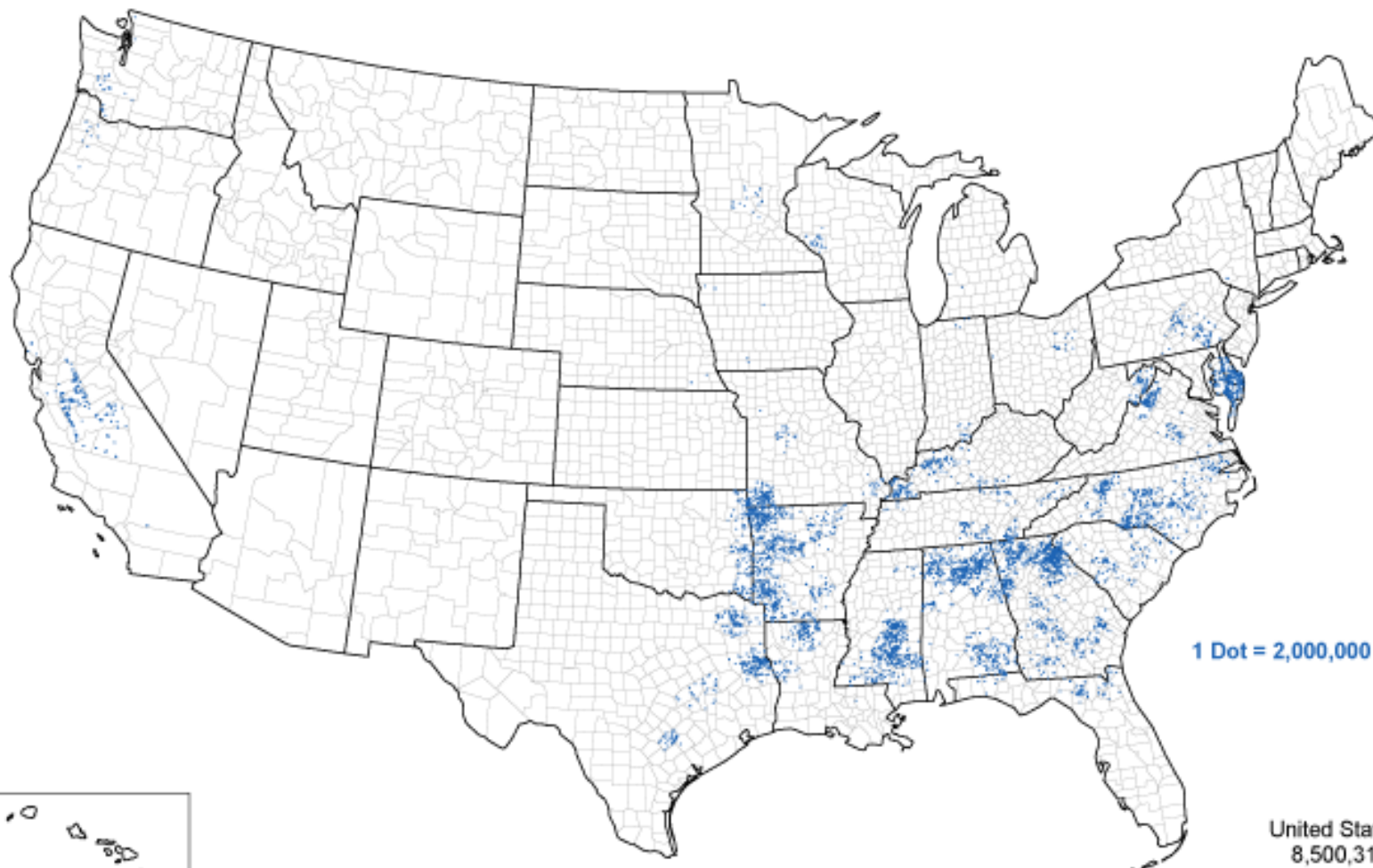
Bodové mapy

- Jedna z nejjednodušších kartografických technik znázorňující přehledným způsobem prostorové rozložení různých kvantitativních jevů (často v zemědělství – např. počet farem, počet hospodářských zvířat) nebo např. počet ubytovacích zařízení či ubytovacích jednotek Airbnb v městských částech

Number of Farms: 2002

Number of Broilers and Other Meat-Type Chickens Sold: 2002

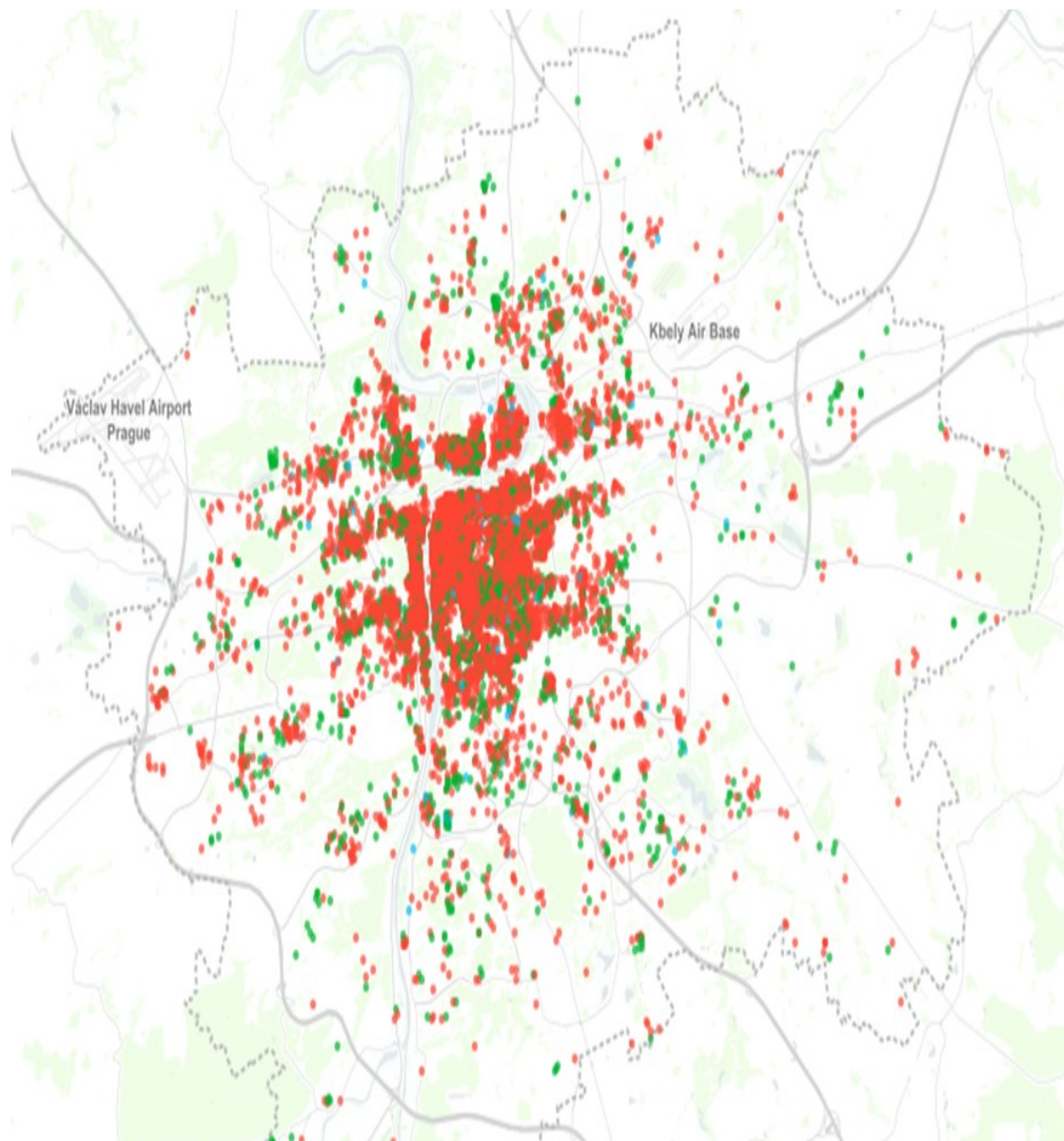

1 Dot = 2,000,000 Broilers

United States Total
8,500,313,357

Mapa jednotek k pronájmu prostřednictvím Airbnb na území hl. m. Prahy v listopadu 2018

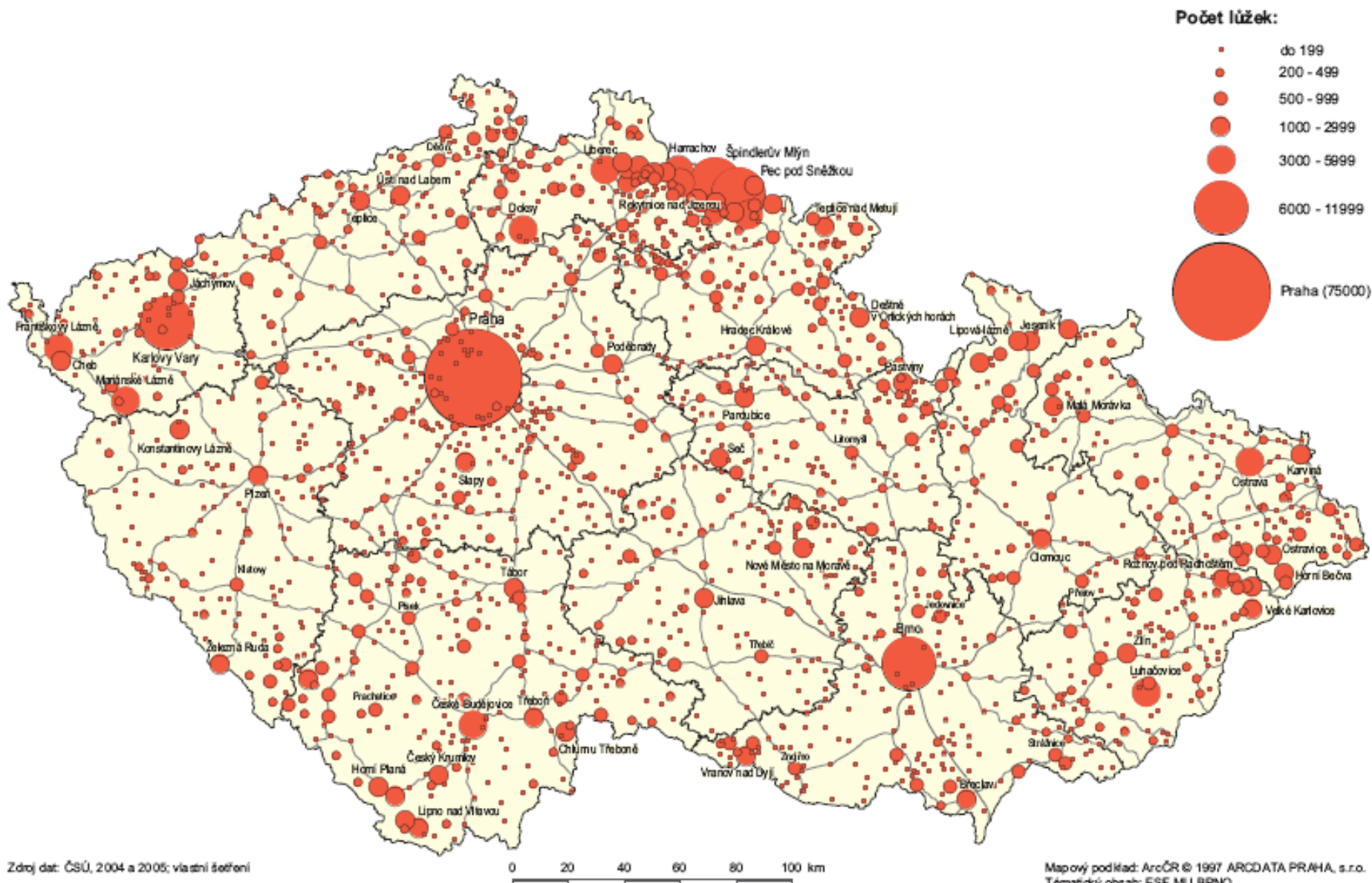

Značkové mapy

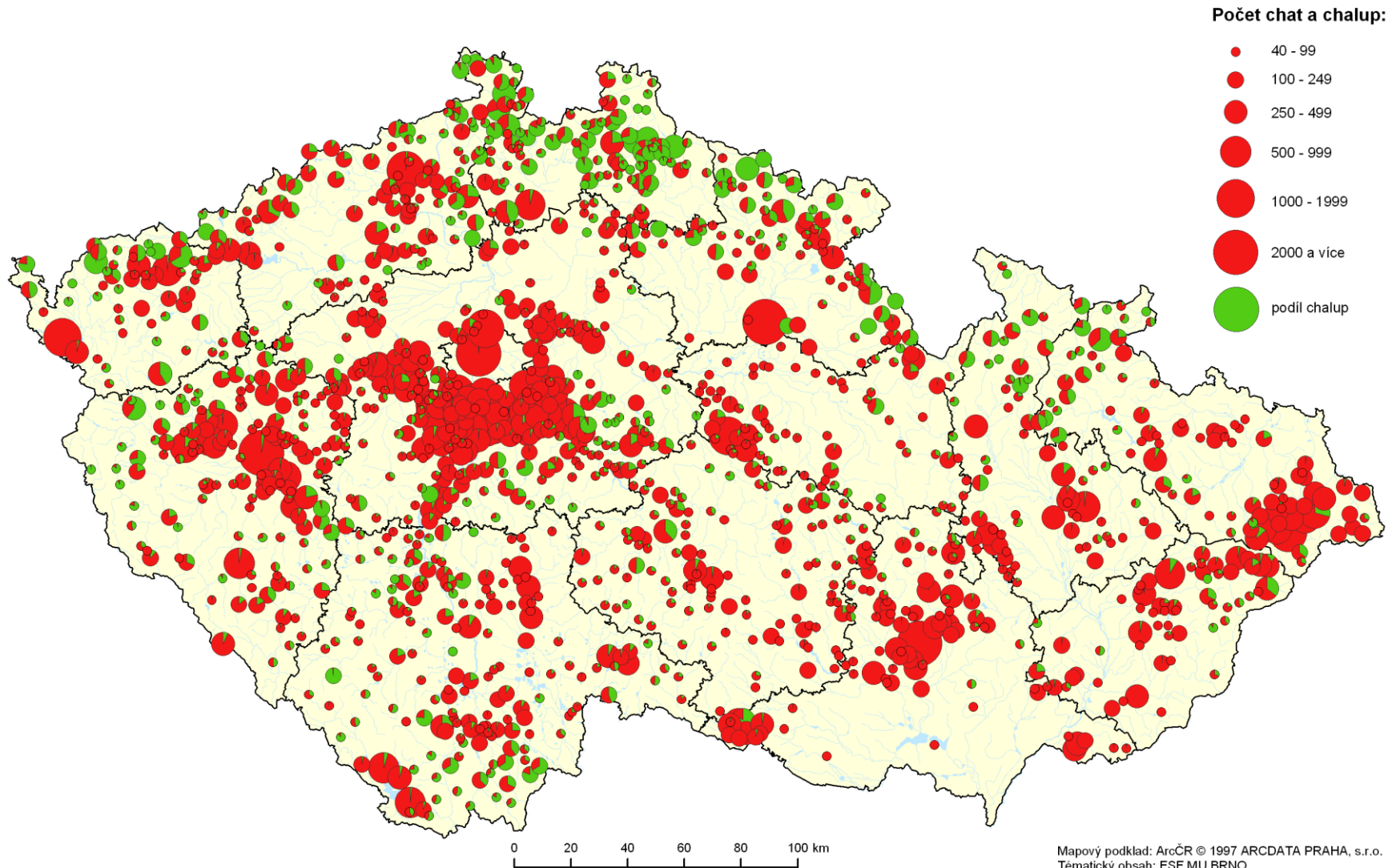
- Nejrozšířenější kartografická technika pro znázorňování (vizualizaci) jednoduchých i složitějších bodových informací v nejrůznějších územně-správních jednotkách různé prostorové úrovně (např. obce, okresy, kraje).
- Základní možnosti aplikace značek – tvar, velikost, barva, dělené značky, mezikružít, kruhové výseče, atd.)
- Jako příklady lze uvést následující mapy:
  - - např. počet hromadných ubytovacích zařízení v obcích
  - - počet chat a chalup v obcích
  - - funkční typologie středisek cestovního ruchu
  - - lázeňská střediska
  - - rozmístění významných technických památek
  - - městský cestovní ruch

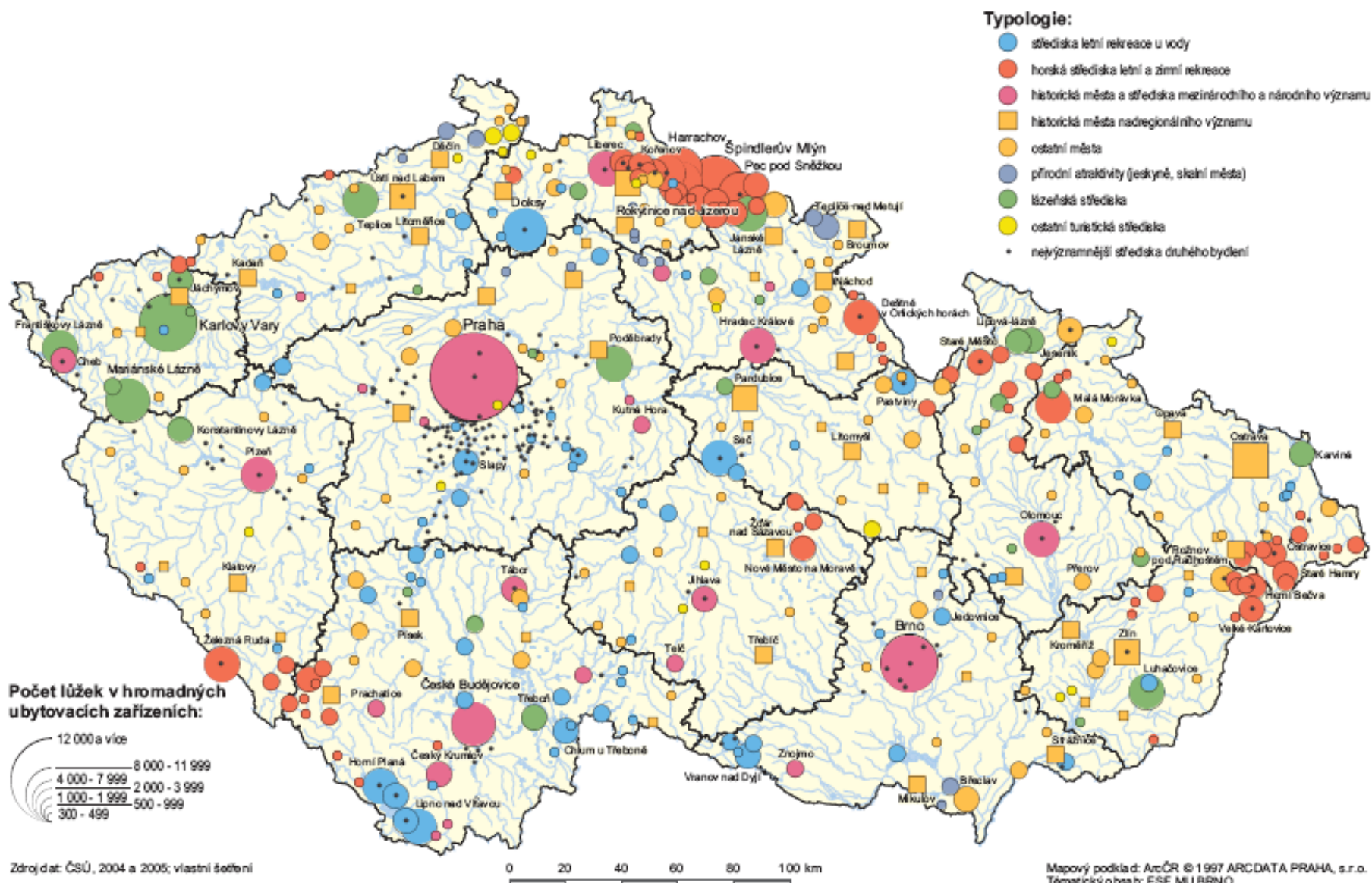
HROMADNÁ UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ

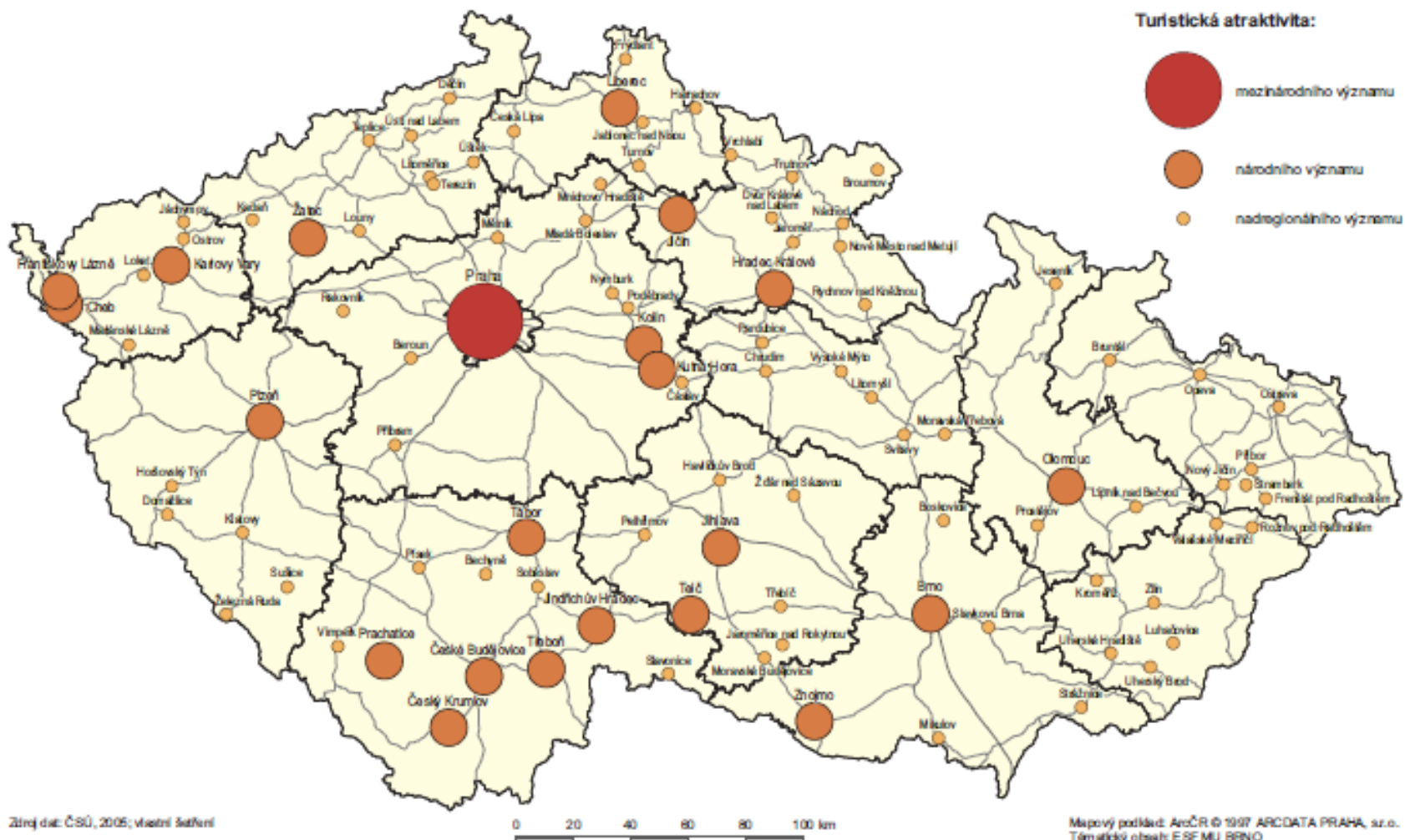
Druhé bydlení (chataření a chalupaření)

FUNKČNÍ TYPOLOGIE STŘEDISEK CESTOVNÍHO RUCHU

MĚSTSKÝ CESTOVNÍ RUCH

LETNÍ REKREACE A TURISTIKA U VODY

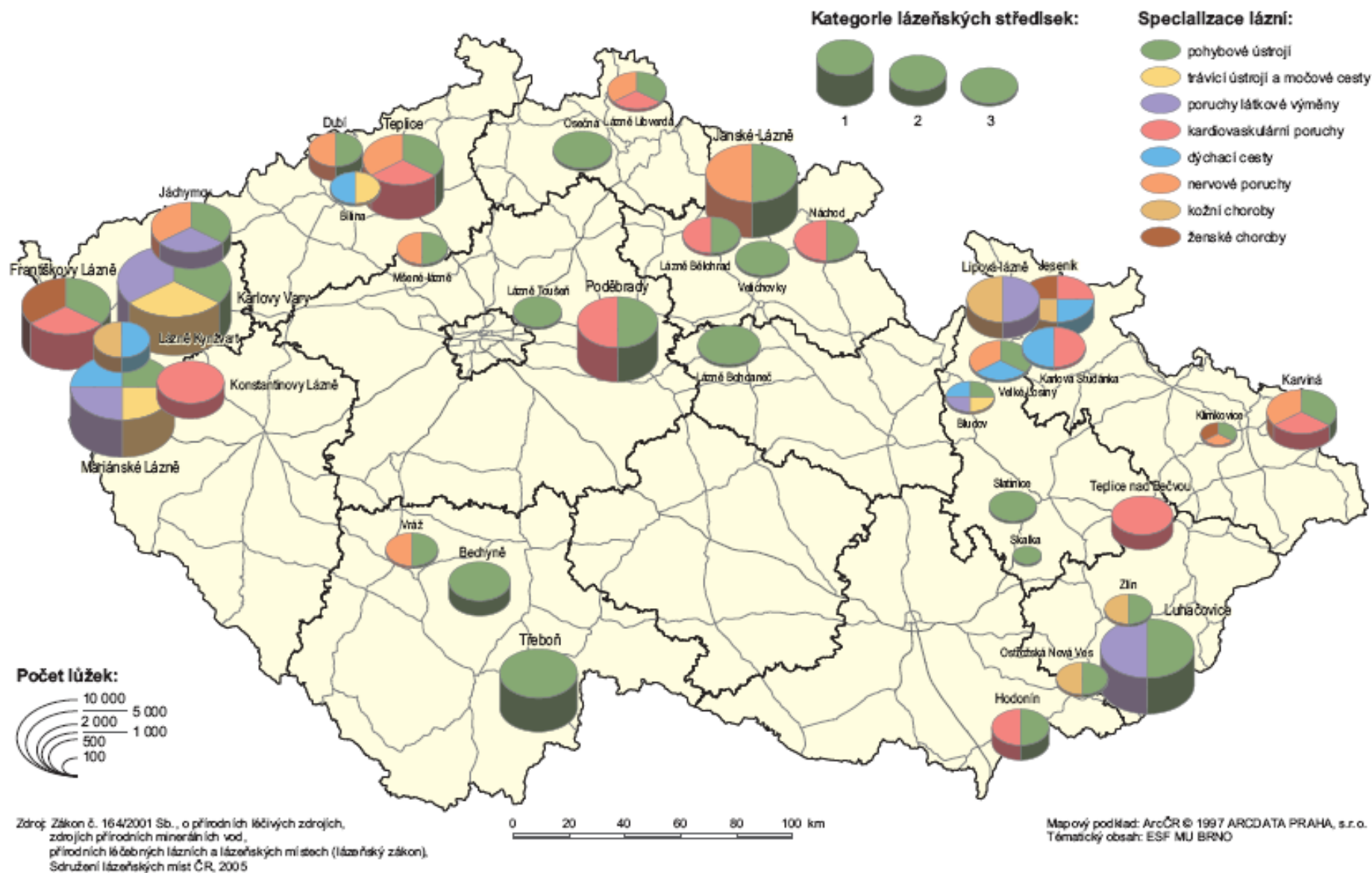

Zdroj dat: Česká republika - atlas turistických zajímavostí, 2003
Krajské hygienické ústředí, 2008
Vodácké průvodce, Shocart, 1998 - 2005

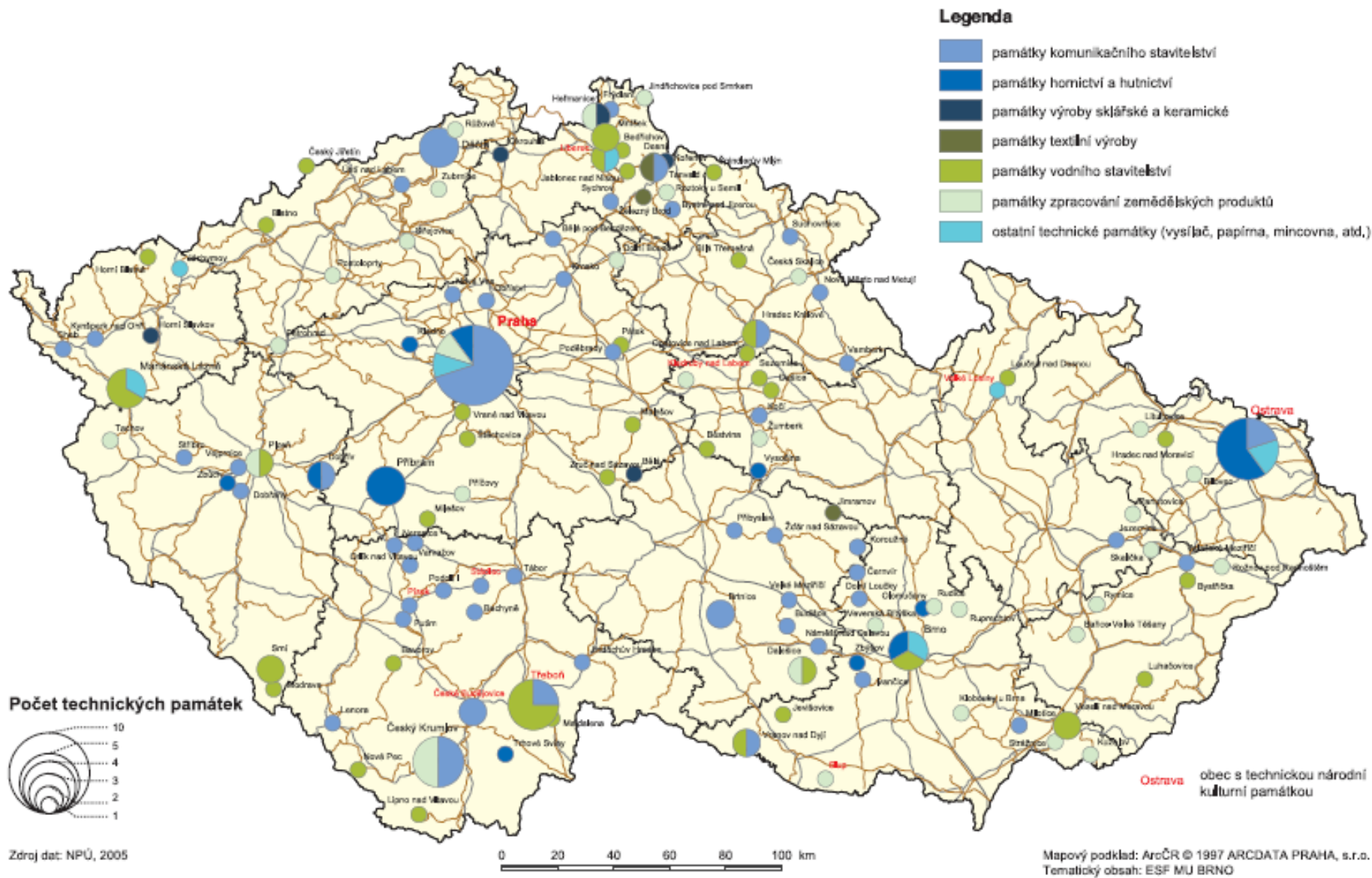
0 20 40 60 80 100 km

Mapový podklad: ArcOR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
Tematický obsah: ESF MU BRNO

LÁZEŇSTVÍ

VÝZNAMNÉ TECHNICKÉ PAMÁTKY

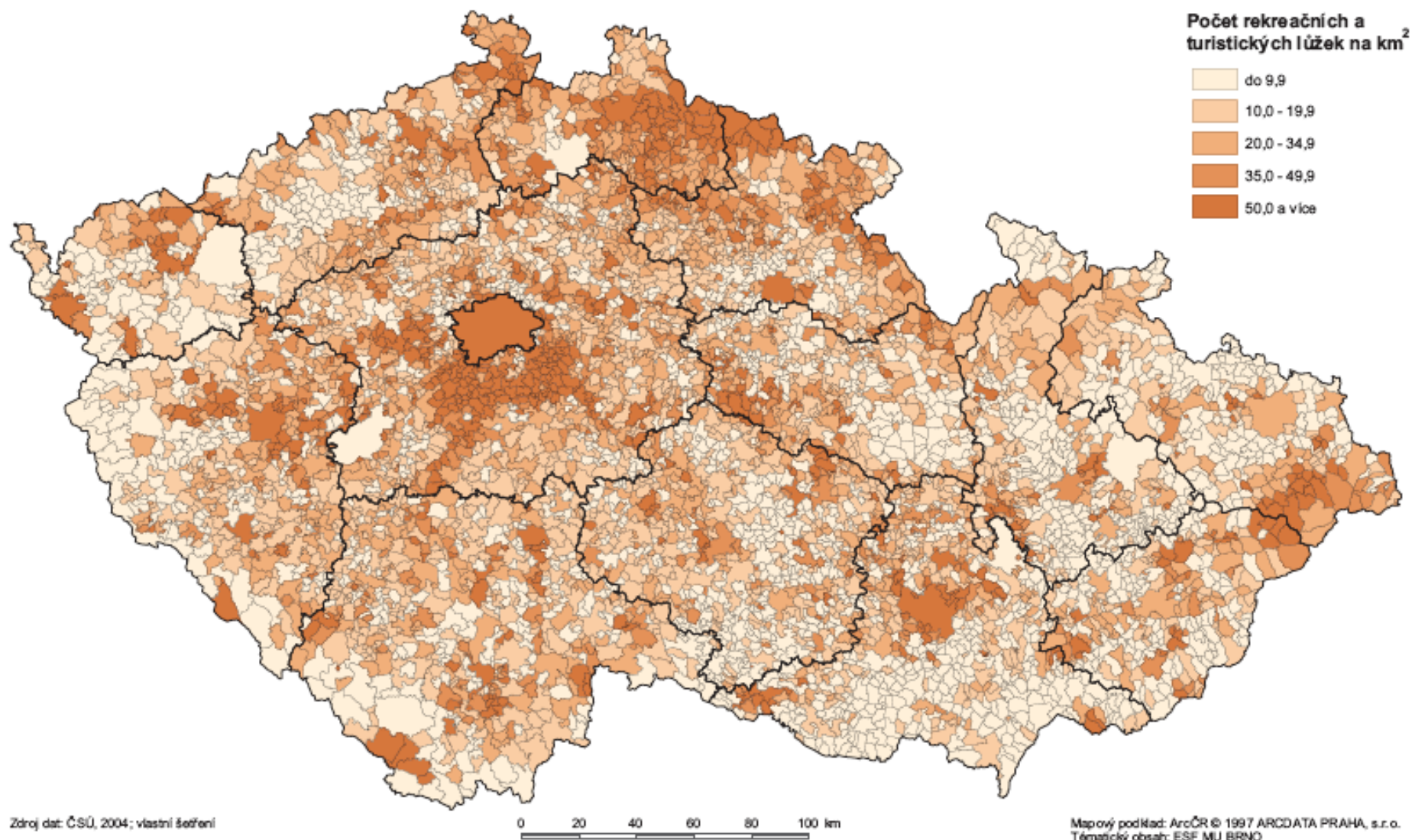

Technika areálů

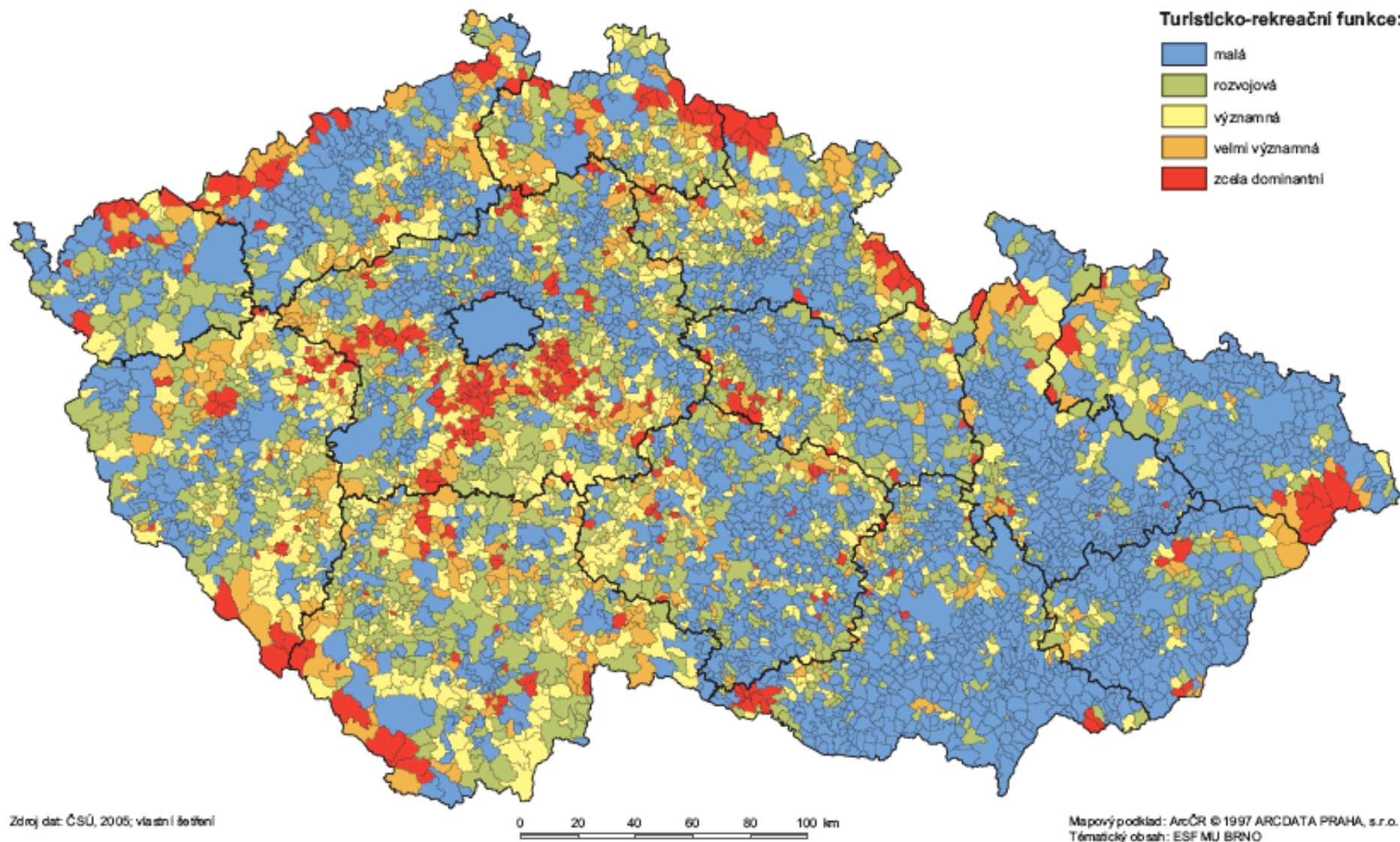
- Cílem této kartografické techniky je znázornění prostorového rozrůznění určitého jevu/charakteristiky ve studovaném území.
- a) Poukazuje např. na koncentraci/intenzitu rozmístění daného jevu v územní podrobnosti např. obcí s následnou generalizací do souvislých areálů. .
- b) Jiný přístup je založen na vymezení „účelových“ areálů (např. velkoplošných chráněných území, vymezení aglomerací z hlediska jejich různých funkcí (např. dojížděkových areálů, dopravních vazeb), vymezení oblastí příměstské a dlouhodobé rekreace
- Jako následující příklady lze ukázat:
- - koncentraci/rozmístění turisticko-rekreačního zatížení území nebo turisticko-rekreační funkce obcí, rozložení podílu chalup z objektů individuální rekreace, rozmístění podnikatelské aktivity v cestovním ruchu, rajonizaci či regionalizaci cestovního ruchu, apod.

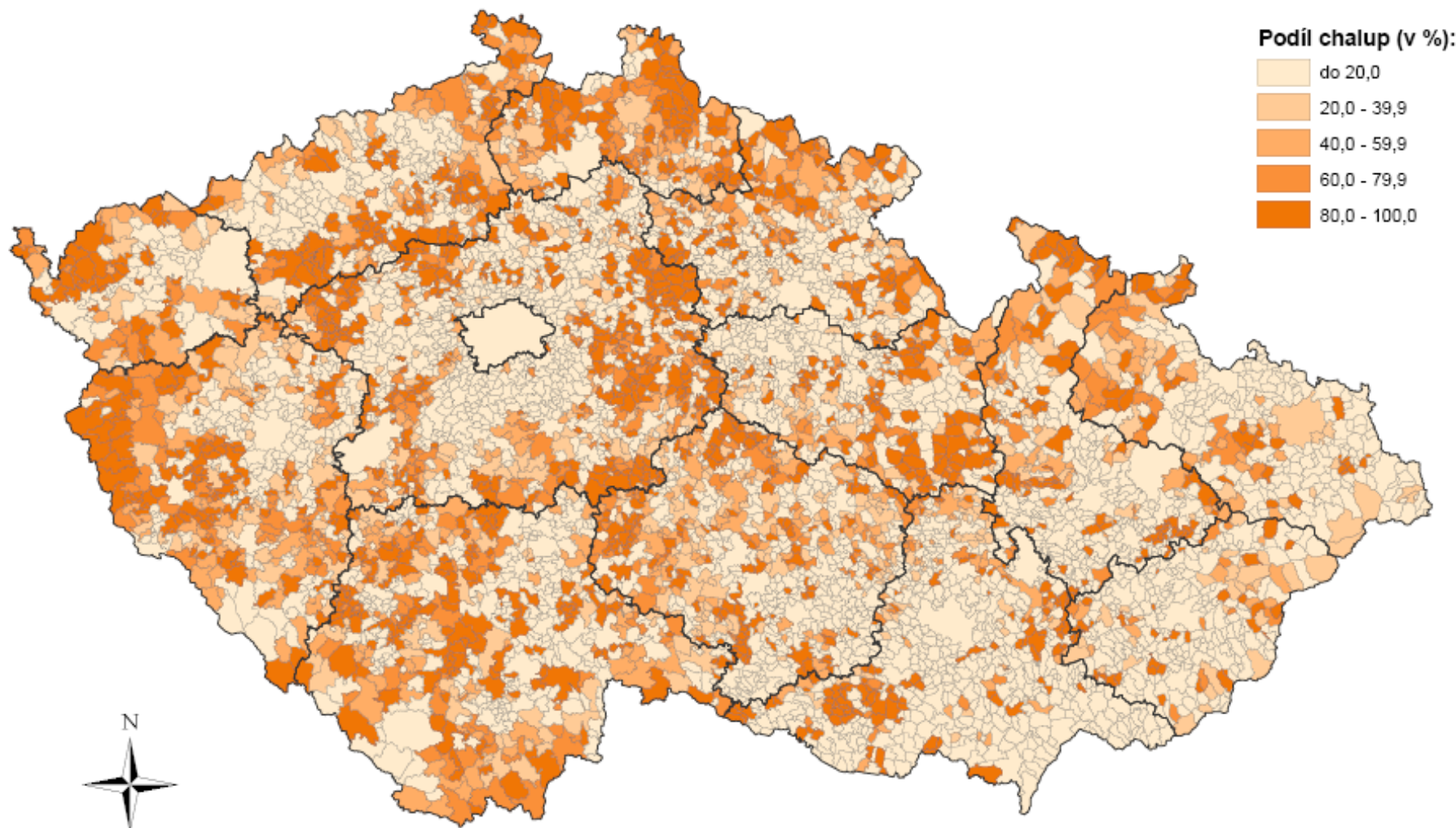
TURISTICKO-REKREAČNÍ ZATÍŽENÍ ÚZEMÍ

TURISTICKO-REKREAČNÍ FUNKCE OBCÍ

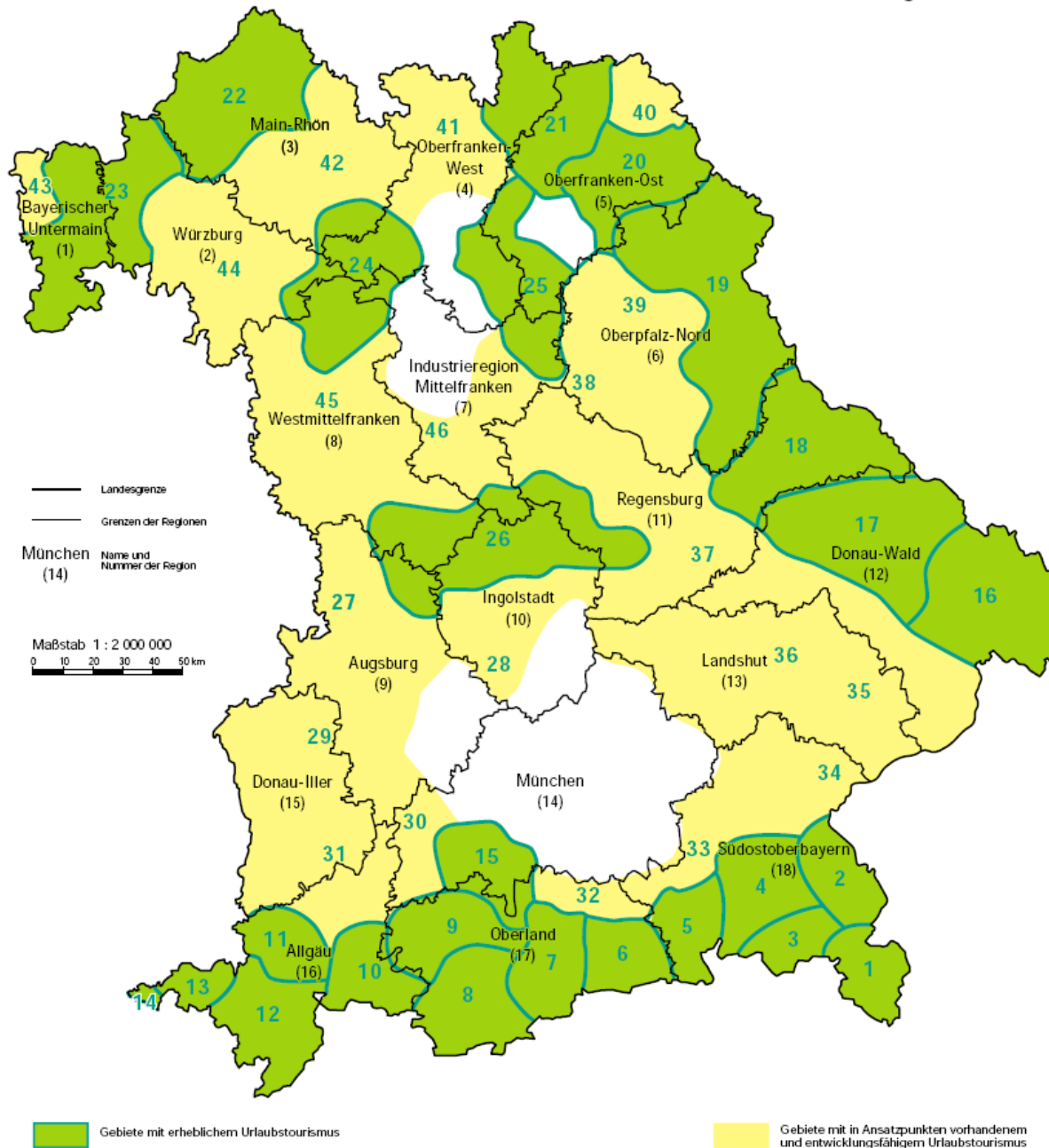

PODÍL CHALUP NA OBJEKTECH INDIVIDUÁLNÍ REKREACE

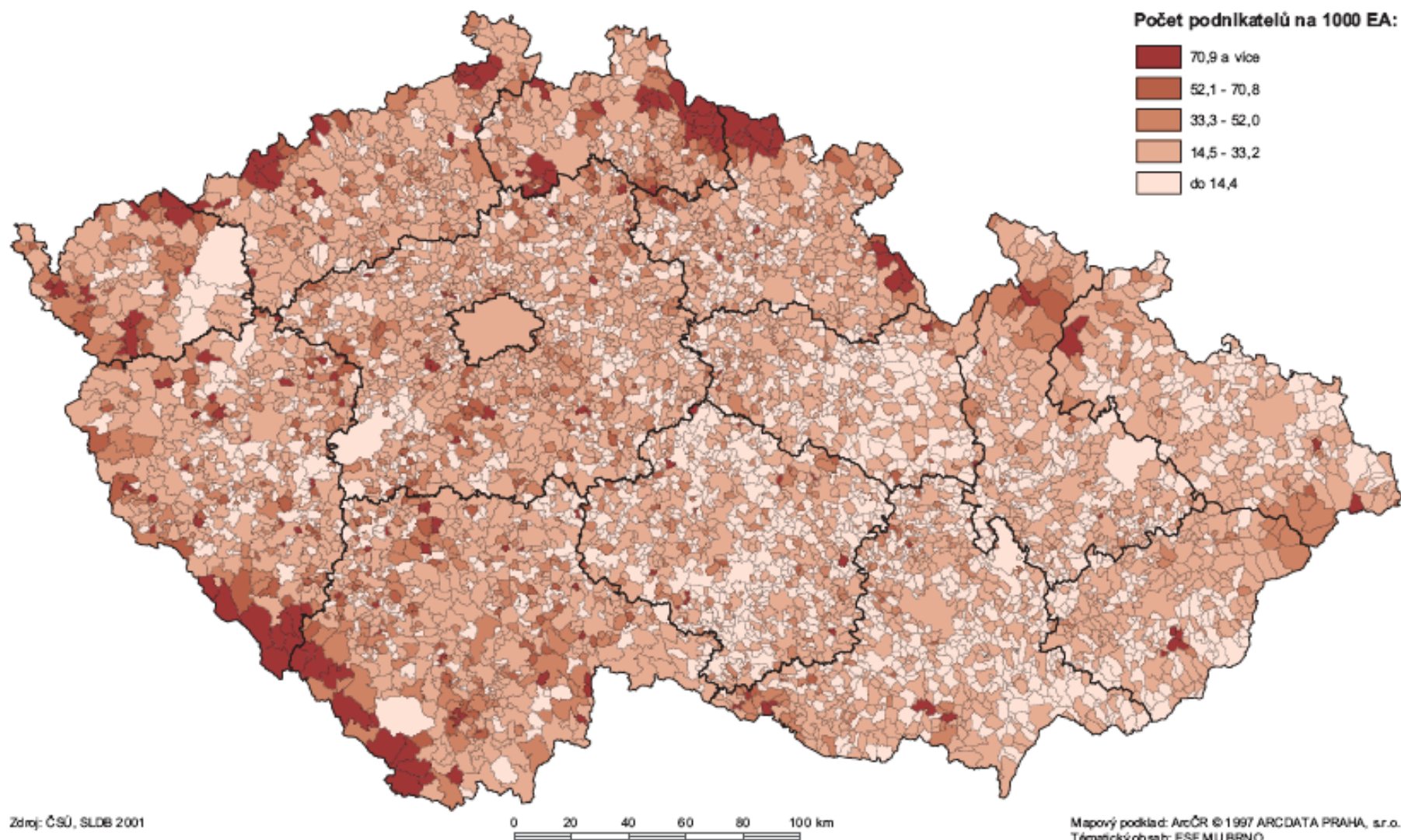

0 50 100 150 km

Tourismusgebiete

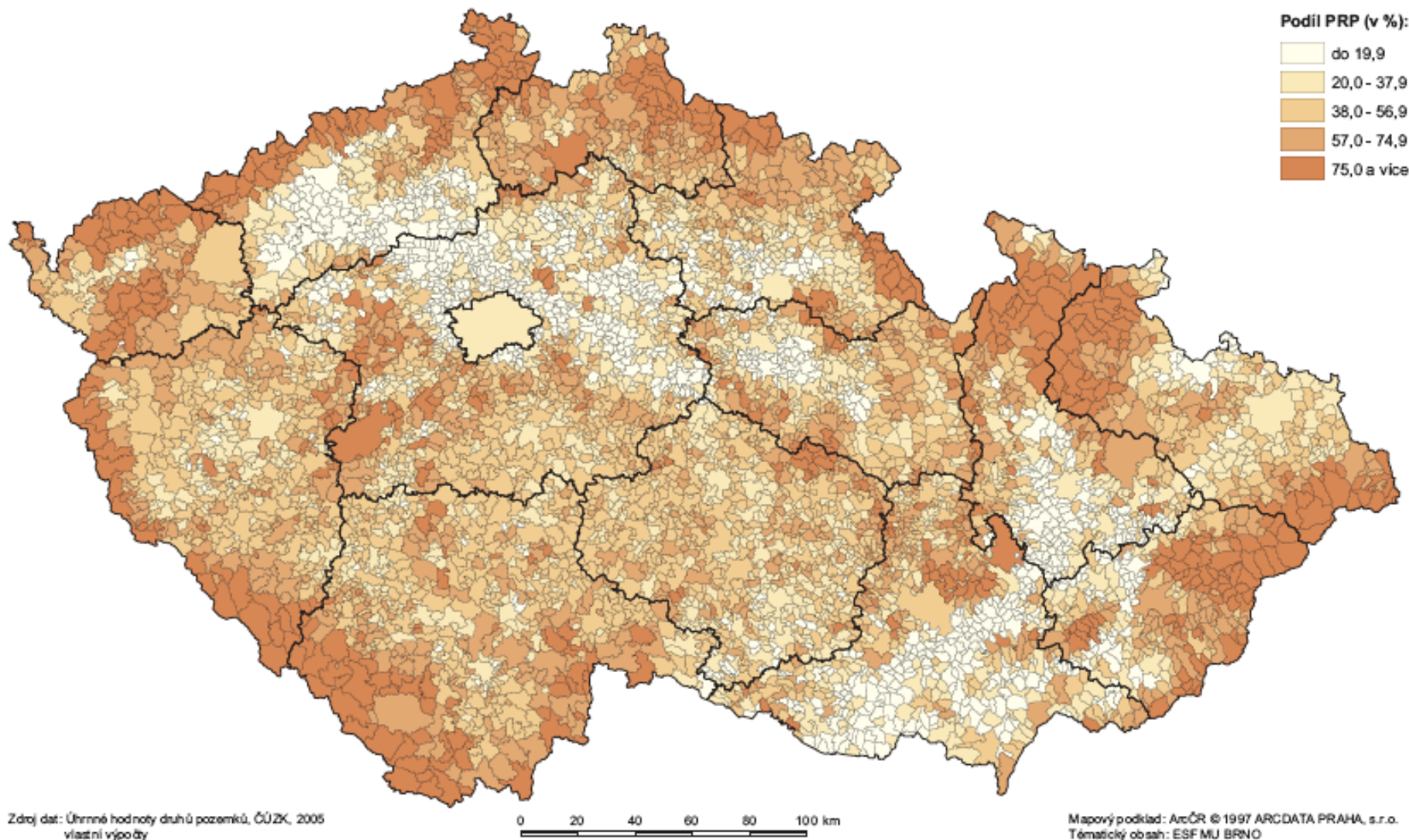

PODNIKATELSKÁ AKTIVITA V CESTOVNÍM RUCHU

Zdroj: ČSÚ, SLDB 2001

POTENCIÁLNÍ REKREAČNÍ PLOCHY

PŘÍRODNÍ ATRAKTIVITY A POZORUHODNOSTI CESTOVNÍHO RUCHU

Legenda

- Podýjí národní park
- Beskydy CHKO
- skální pískovcová města a útvary
- významné přírodní atraktivity
- ostatní přírodní atraktivity
- ▲ jeskyně

Zdroj dat: Navštivte národní parky a CHKO, 2003
AOPK, 2006

Mapový podklad: ArcCR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
Tematický obsah: ESF MU BRNO

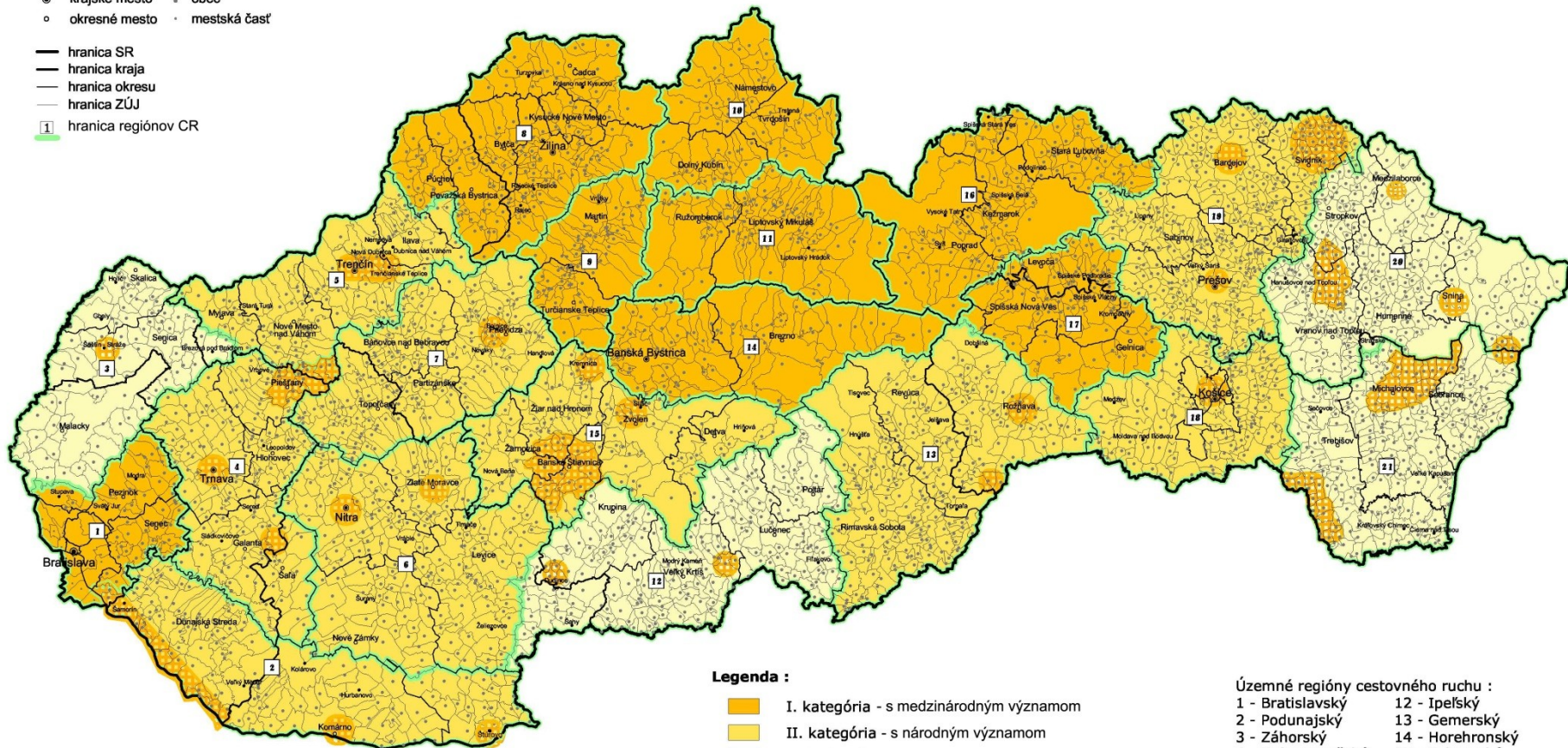

Regionalizácia cestovného ruchu v SR - Kategorizácia regiónov CR v dlhodobom horizonte

Legenda :

- hlavné mesto
- krajské mesto
- okresné mesto
- mesto
- obec
- mestská časť

- hranica SR
- hranica kraja
- hranica okresu
- hranica ZÚJ
- 1 hranica regiónov CR

Legenda :

- I. kategória - s medzinárodným významom
- II. kategória - s národným významom
- III. kategória - s nadregionálnym významom
- IV. kategória - s regionálnym významom
- územia v regióne vyššej kategórie ako príslušný región

Územné regióny cestovného ruchu :

1 - Bratislavský	12 - Ipeľský
2 - Podunajský	13 - Gemerský
3 - Záhorský	14 - Horehronský
4 - Dolnopovažský	15 - Pohronský
5 - Stredopovažský	16 - Tatranský
6 - Nitriansky	17 - Spišský
7 - Hornonitriansky	18 - Košický
8 - Severopovažský	19 - Šarišský
9 - Turčiansky	20 - Hornozemplínsky
10 - Oravský	21 - Dolnozemplínsky
11 - Liptovský	

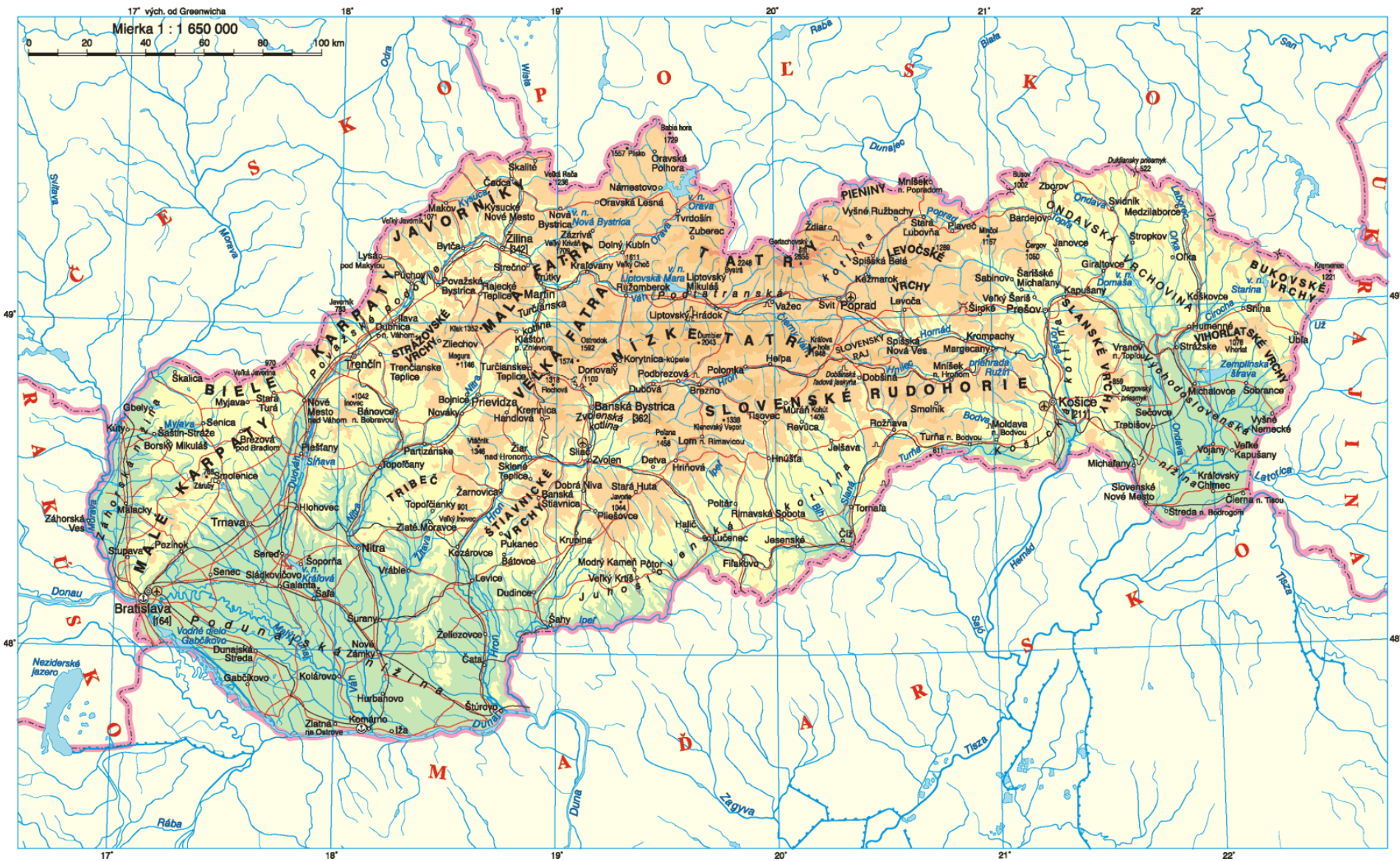
Technika izolinií

- Izolinie (iso = stejný) představují zvláštní typ čárových znaků
- Vyjadřují kvantitativní hodnotu
- Spojují místa se stejnou kvantitativní hodnotou daného jevu, proto se aplikují v regionech, kde můžeme nalézt plynulé přechody různých kvantitativních charakteristik
- Synonyma: izočáry, izočárová metoda, izogradační metoda, isolinie, statistické vrstevnice; izoplety
- Použití: jevy, které plynule mění své kvantitativní charakteristiky v rámci plochy.

Typy izolinií

- Izotermy – teplota
- Izobary – tlak
- Izobaty (hloubnice) – hloubka
- Izohypsy (vrstevnice) – nadmořská výška
- Ekvidistanty – vzdálenost
- Izochrony – časová dostupnost

ukázka: Hypsografická mapa Slovenska

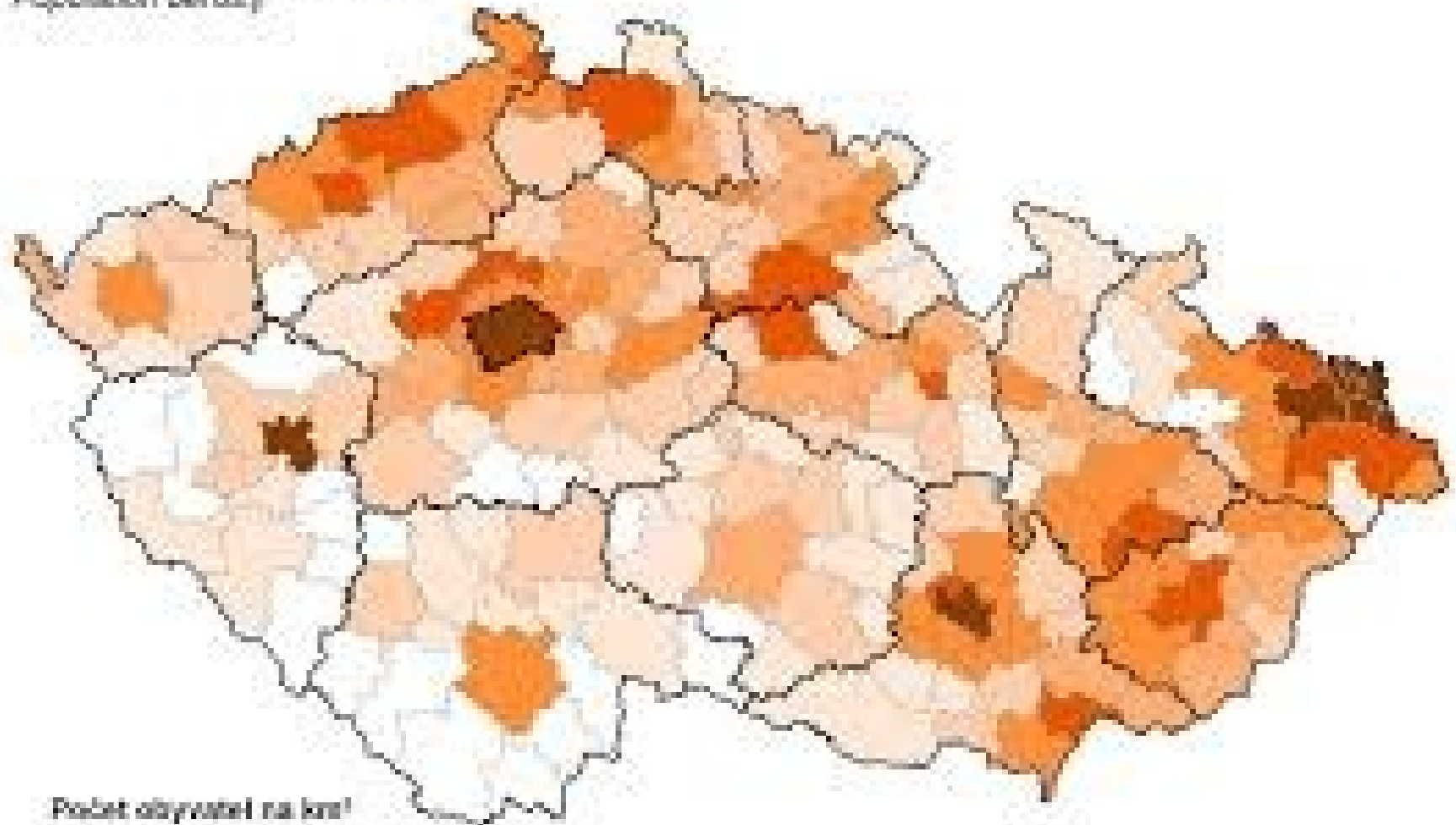

Kartogramy

- **Kartogram** je jedna z nejpoužívanějších vyjadřovacích metod tematické kartografie. Jedná se v podstatě o jednoduchou mapu, v níž je graficky plošně vyjádřena (barvou či rastrem) intenzita jevu ve sledovaném území (nejčastěji v administrativně-správních jednotkách různé úrovně územní podrobnosti – okresy, kraje, země, za která jsou sbírána statistická data).
- Kartogram vyjadřuje relativní hodnoty zkoumaného jevu, např. počet obyvatel na 1 km² , vybavenost domácností internetem na 1000 obyvatel (zejm. z důvodu rozdílné velikosti zkoumaných jednotek). Nejčastější použití v problematice cestovního ruchu mají jednoduché kartogramy.

HUSTOTA ZALIDNĚNÍ

Population density

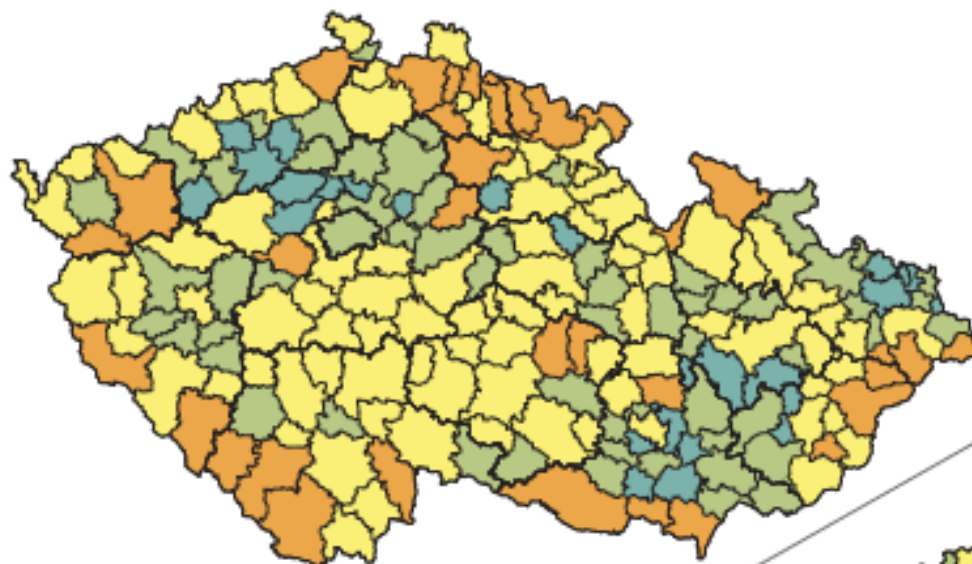
Počet obyvatel na km²
inhabitants per sq. km

50 75 100 125 200 500

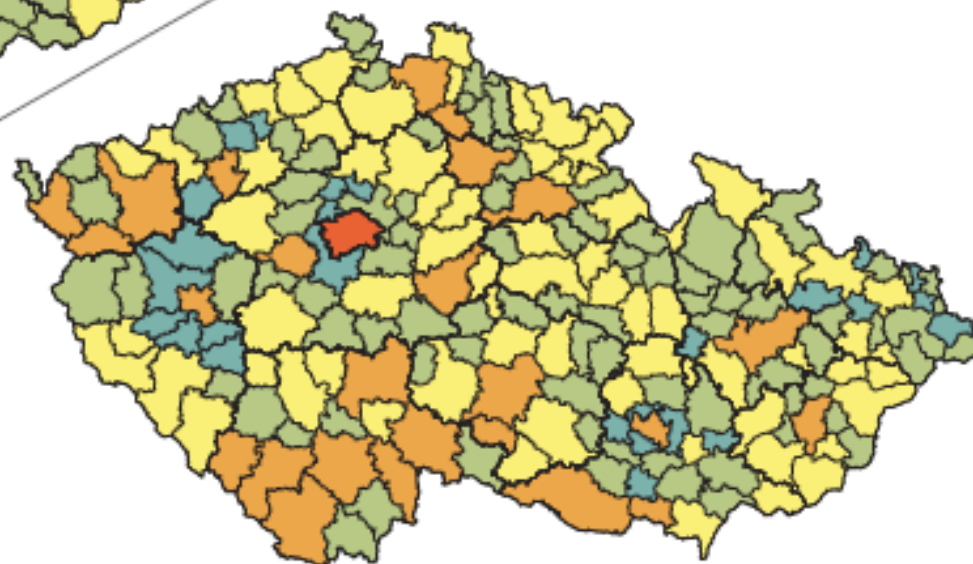
PŘÍRODNÍ ATRAKTIVITA ÚZEMÍ

Turistický význam území:

- přítomnost národního parku nebo lázeňského místa mezinárodního významu nebo jakýkoli mezinárodní význam, resp. přírodních památek UNESCO
- přítomnost CHKO nebo lázeňských míst národního a regionálního významu, zastoupení lesů minimálně 40 % z rozlohy území
- přítomnost lázeňských míst lokálního významu, zastoupení lesů minimálně 30 % z rozlohy území
- osídlené oblasti

KULTURNĚ HISTORICKÉ PAMÁTKY A ATRAKTIVITY

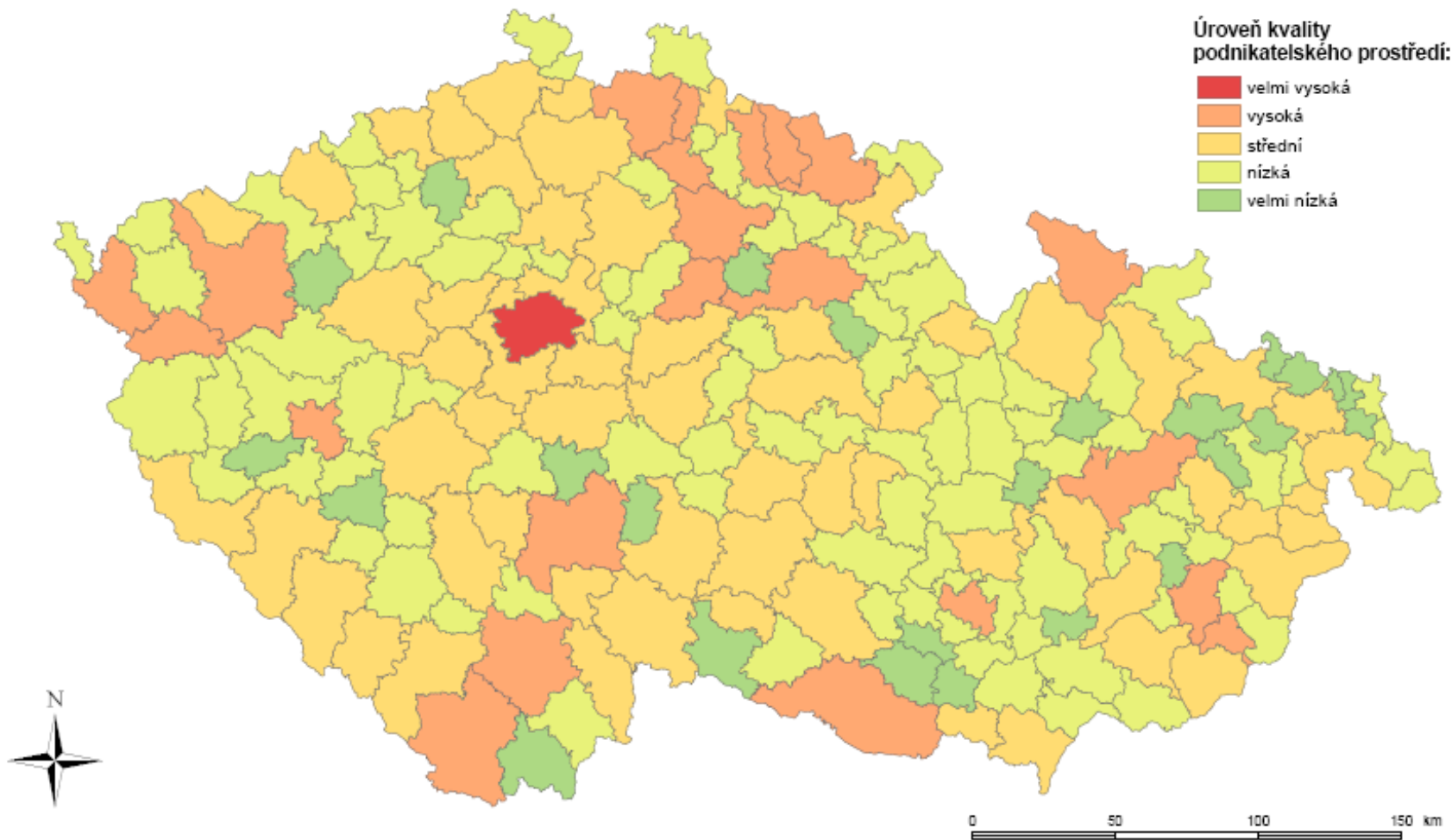

Celková atraktivita území:

- Praha
- koncentrace (přítomnost) památky UNESCO, MPR, velkých hradů a zámků, významných souborů lidové architektury
- přítomnost MPR a MPZ, příp. významnějších hradů a zámků
- přítomnost MPZ, souborů lidové architektury, hradů či zámku regionálního významu
- jen atraktivita lokálního významu

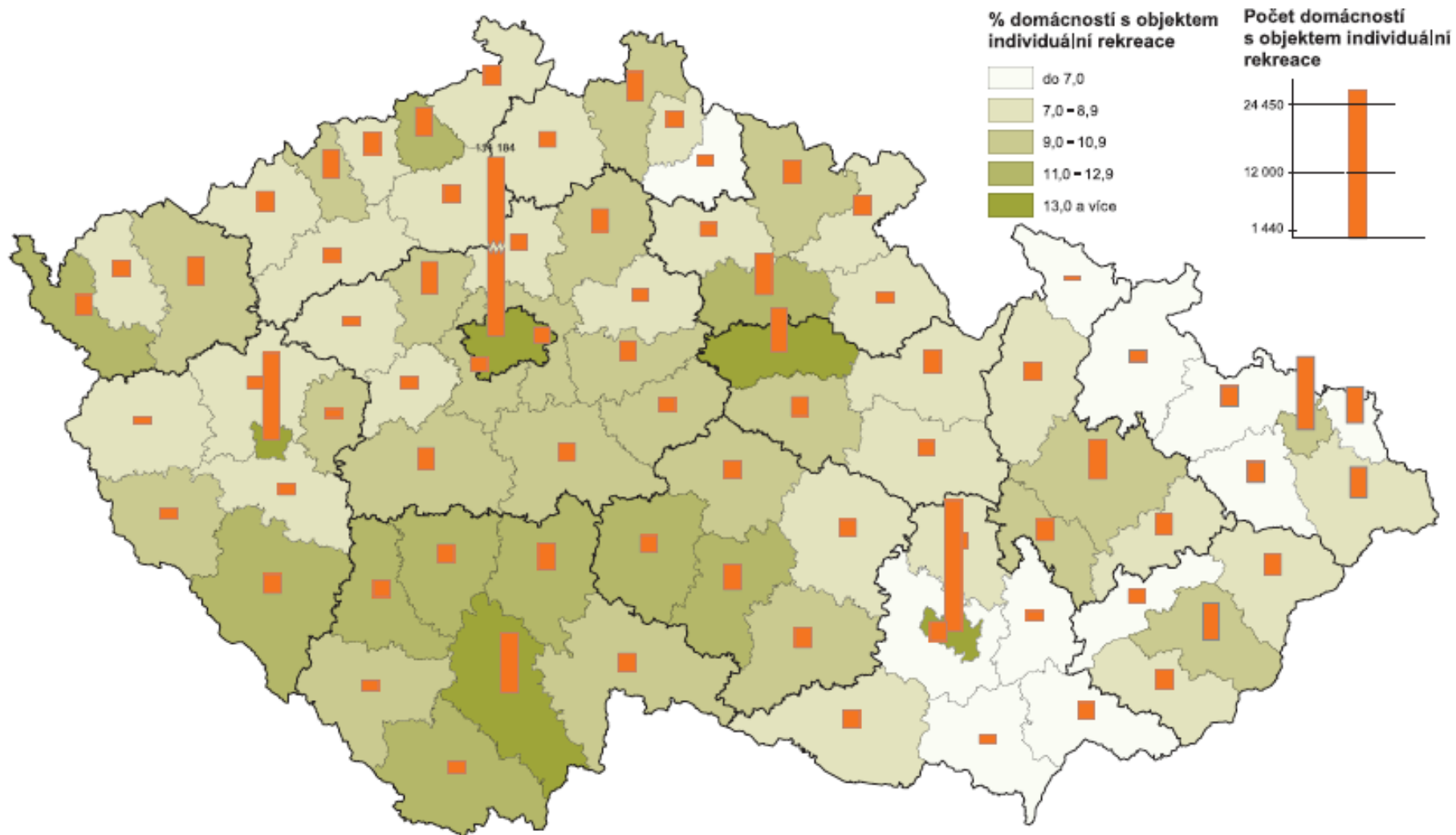
CELKOVÁ KVALITA PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ V ODVĚTVĚ CESTOVNÍHO RUCHU

Kartodiagramy

- Nadstavbová kartografická technika tvorby kartogramů, zjednodušeně lze říci, že jde o doplnění dalších charakteristik daného zkoumaného jevu formou diagramů (např. pomocí sloupcových kruhových, čtvercových značek) v kartogramu. Kartodiagram je tedy jednou z metod pro vyjádření kvantitativních údajů na mapě. Kartodiagramy jsou tematické mapy s dílčími územními celky, do kterých jsou pomocí diagramů znázorněna statistická data (většinou se jedná o absolutní hodnoty). Diagramy jsou znaky zpravidla geometrické povahy (kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník atd.).

REKREAČNÍ PŘÍLEŽITOSTI DOMÁCNOSTÍ

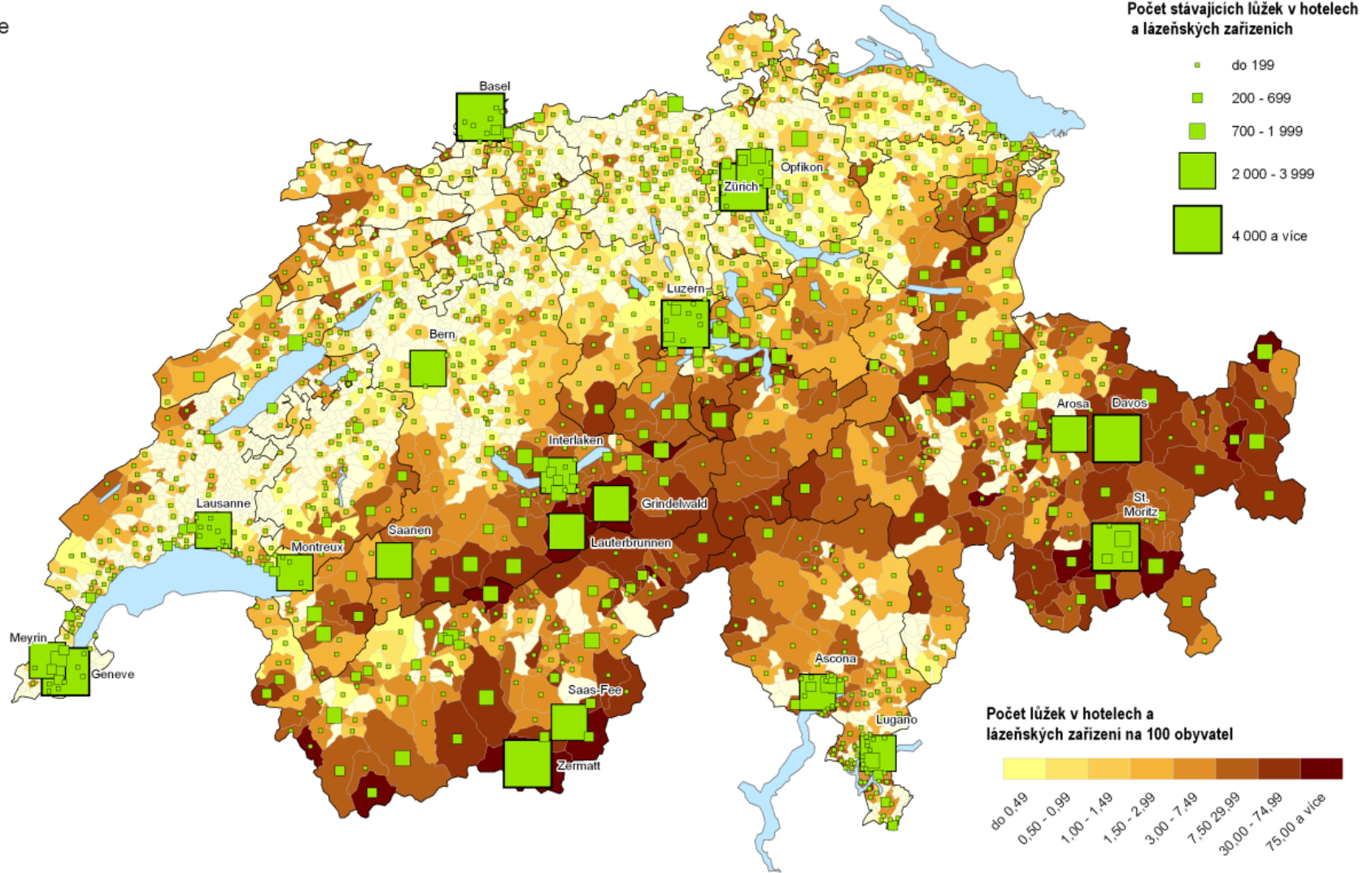
Zdroj dat: SLDB 2001, ČSÚ

Mapový podklad: ArcČR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
Tematický obsah: ESF MU BRNO

Prostorové rozložení ubytovacích zařízení ve Švýcarsku

UBYTOVACÍ ZAŘÍZENÍ V ROCE 2009

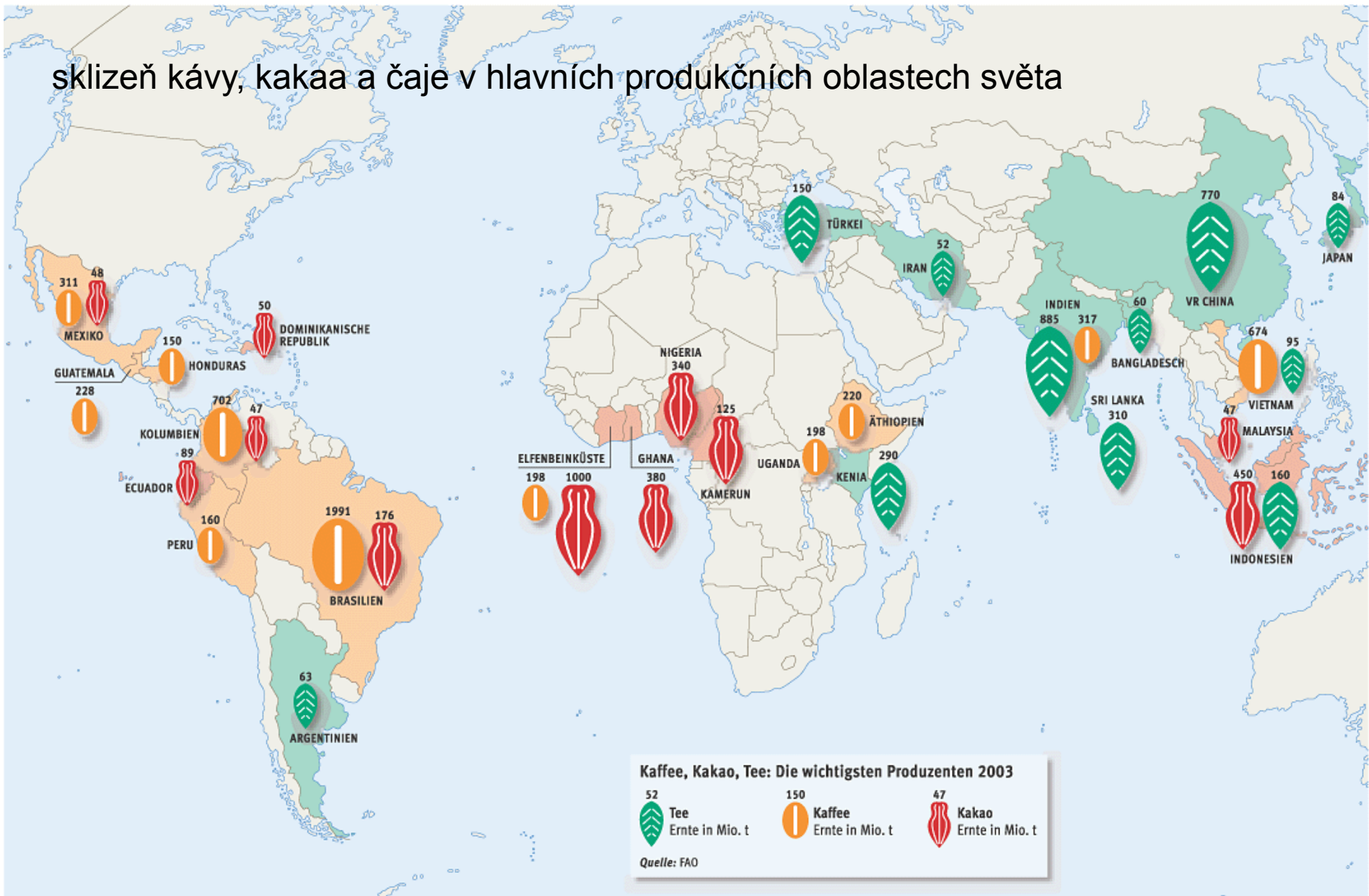
Obce

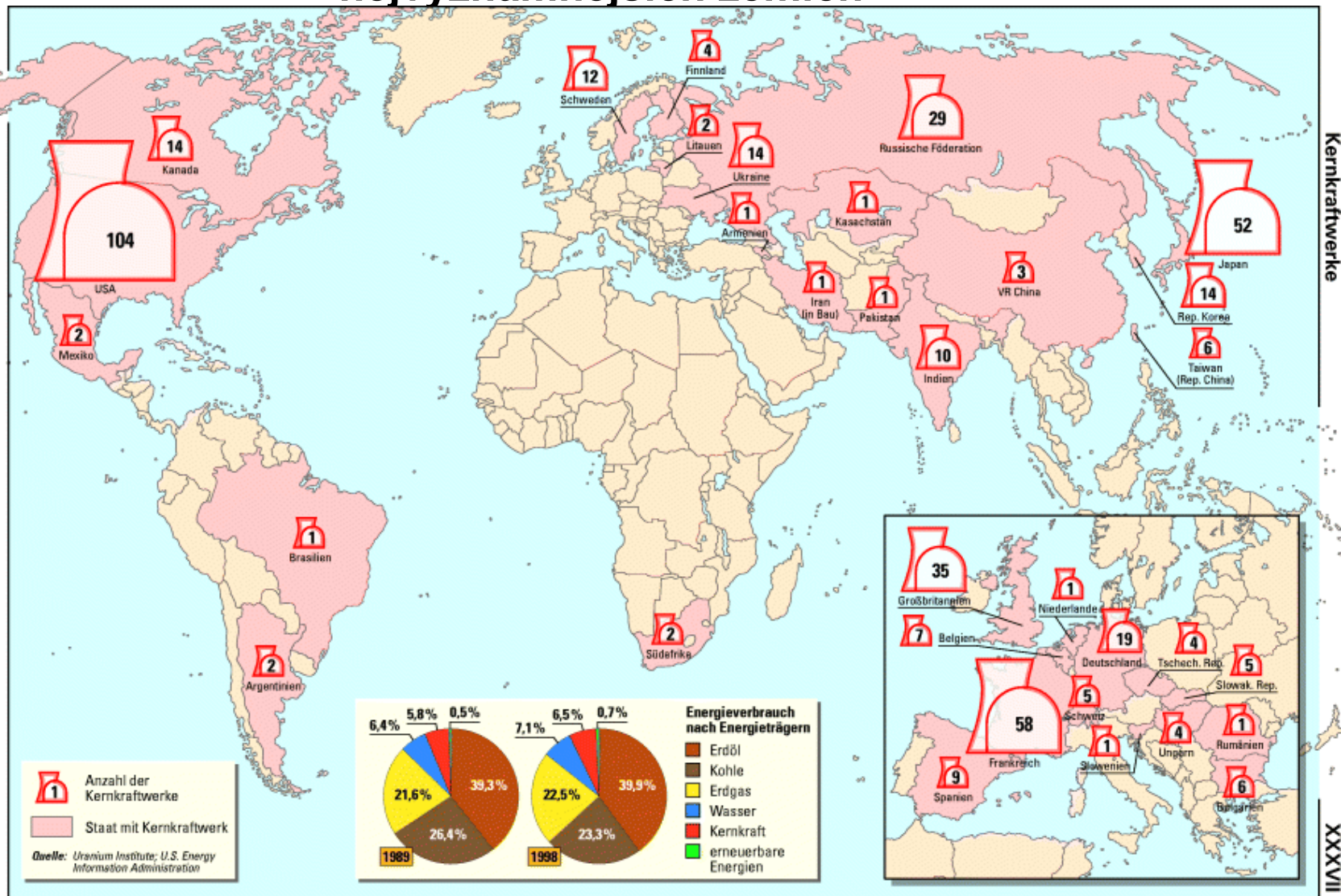
Piktogramy

- Piktogram je grafický znak znázorňující určité sdělení či zprávu obrazově.
- Piktogram je nezbytnou (srozumitelnou a názornou) pomůckou k zachycování prostorových informací do map (např. mapové značky, generalizované schematické znázornění prostorového rozmístění vybraného jevu)
- Jako jednoduché lze ukázat následující příklady

sklizeň kávy, kakaa a čaje v hlavních produkčních oblastech světa

Atomová energie – rozmístění atomových reaktorů v nejvýznamnějších zemích

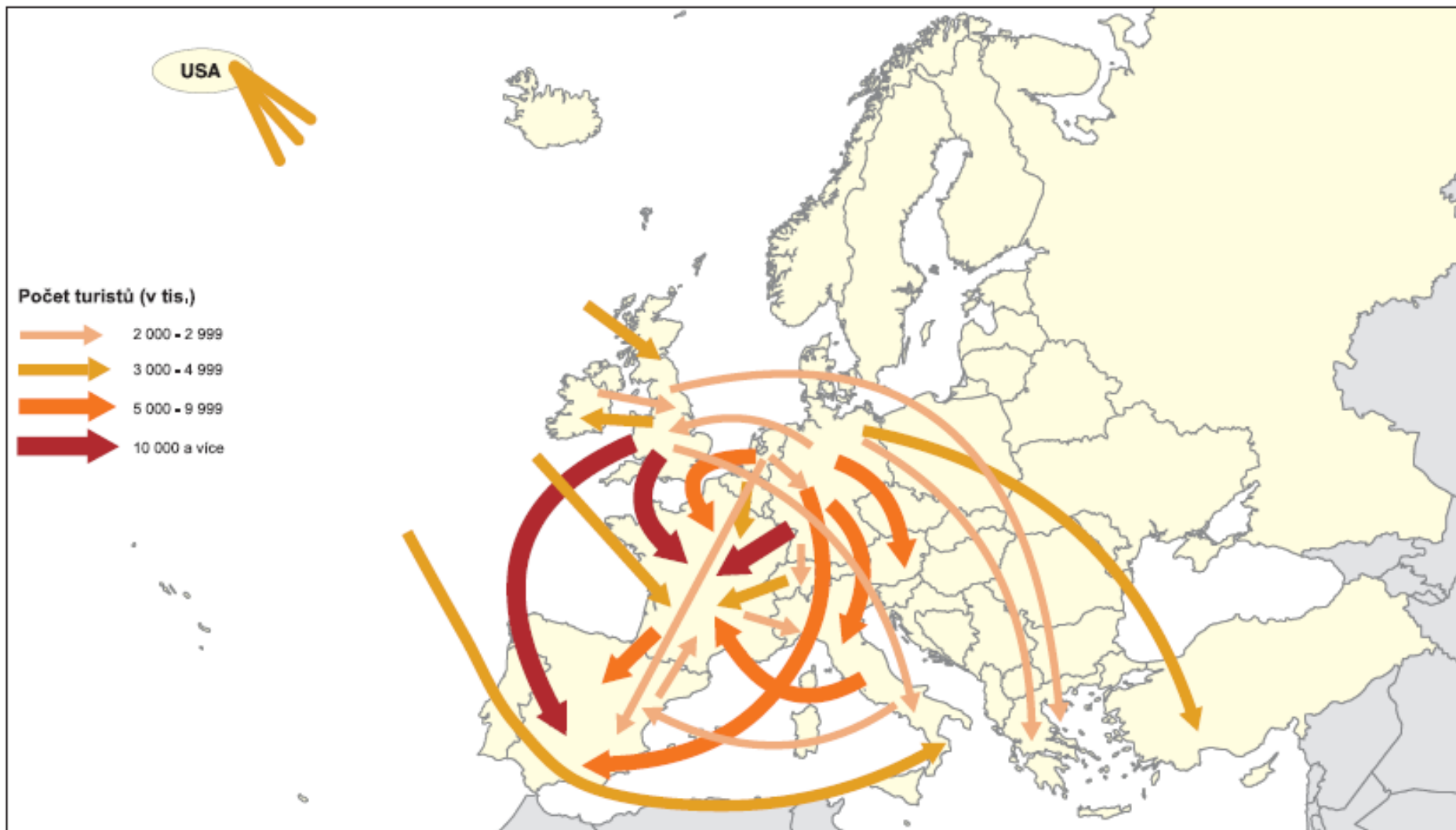

Proudové mapy

- Znázorňují především lineární prostorové informace/toky, tedy nejrůznější dopravní proudy zboží, produktů, krátkodobých migrací obyvatelstva, zejména účastníků cestovního ruchu především mezinárodních příjezdů a výjezdů a toků domácích návštěvníků.

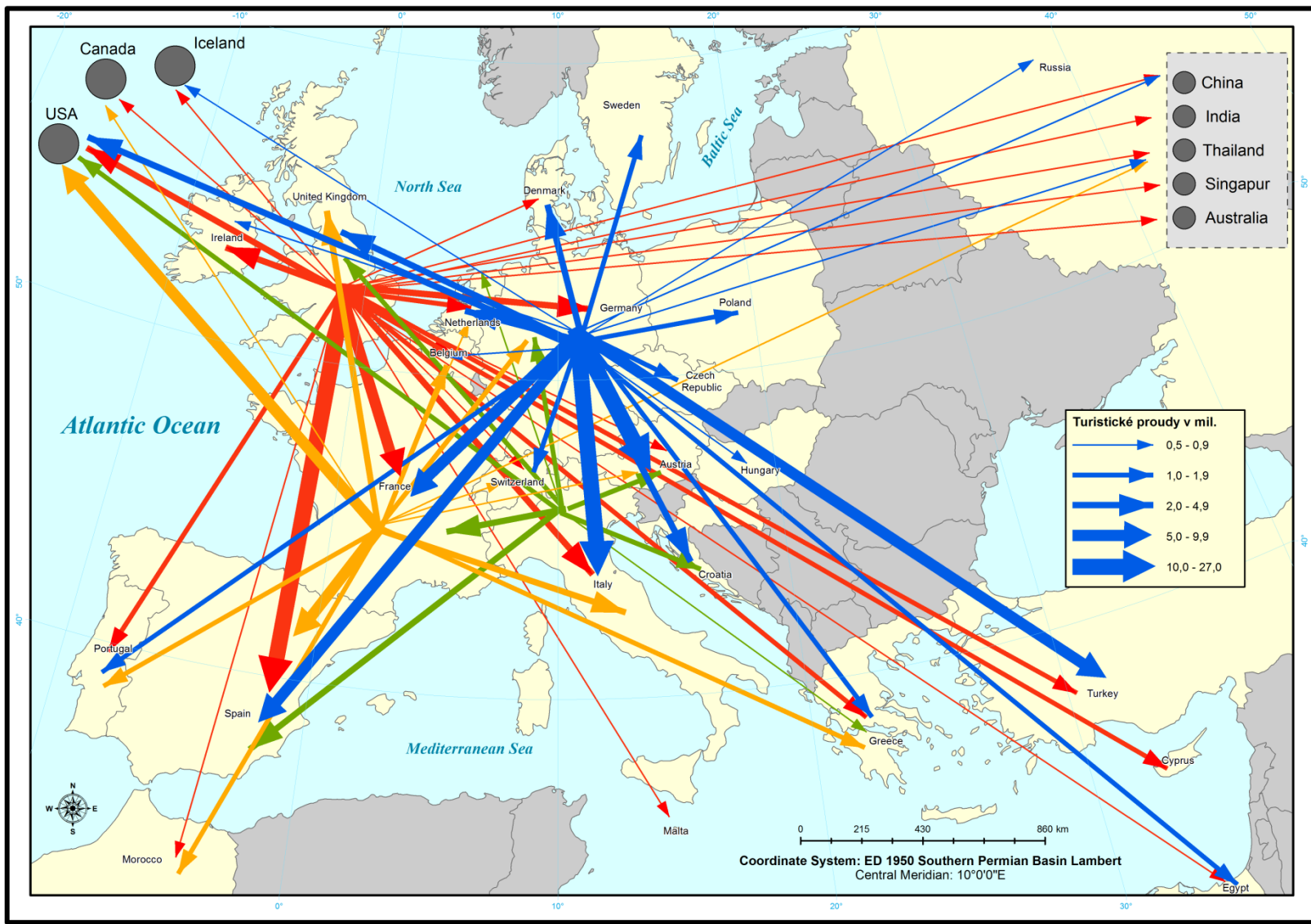

MEZINÁRODNÍ TURISTICKÉ PROUDY V EVROPĚ

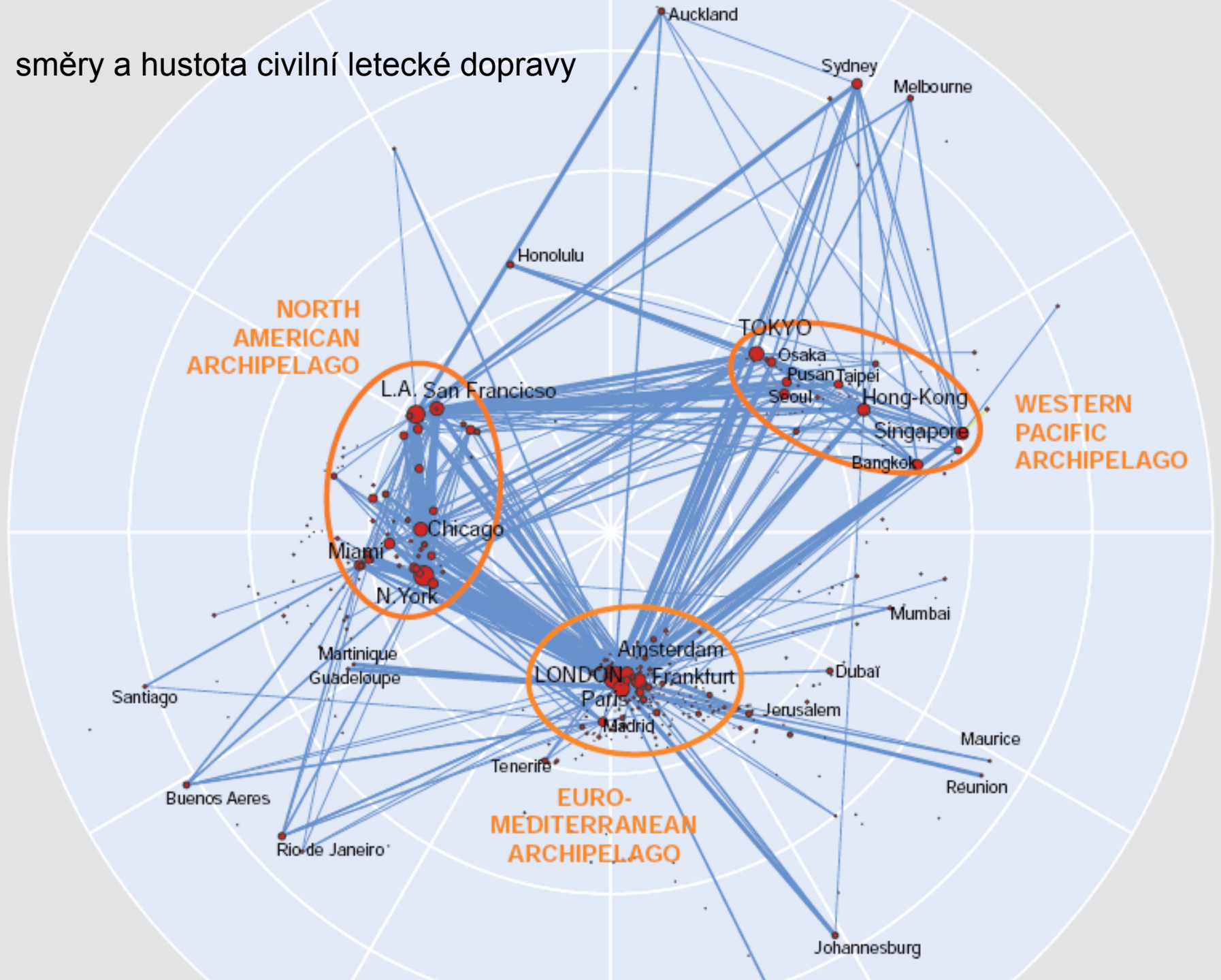

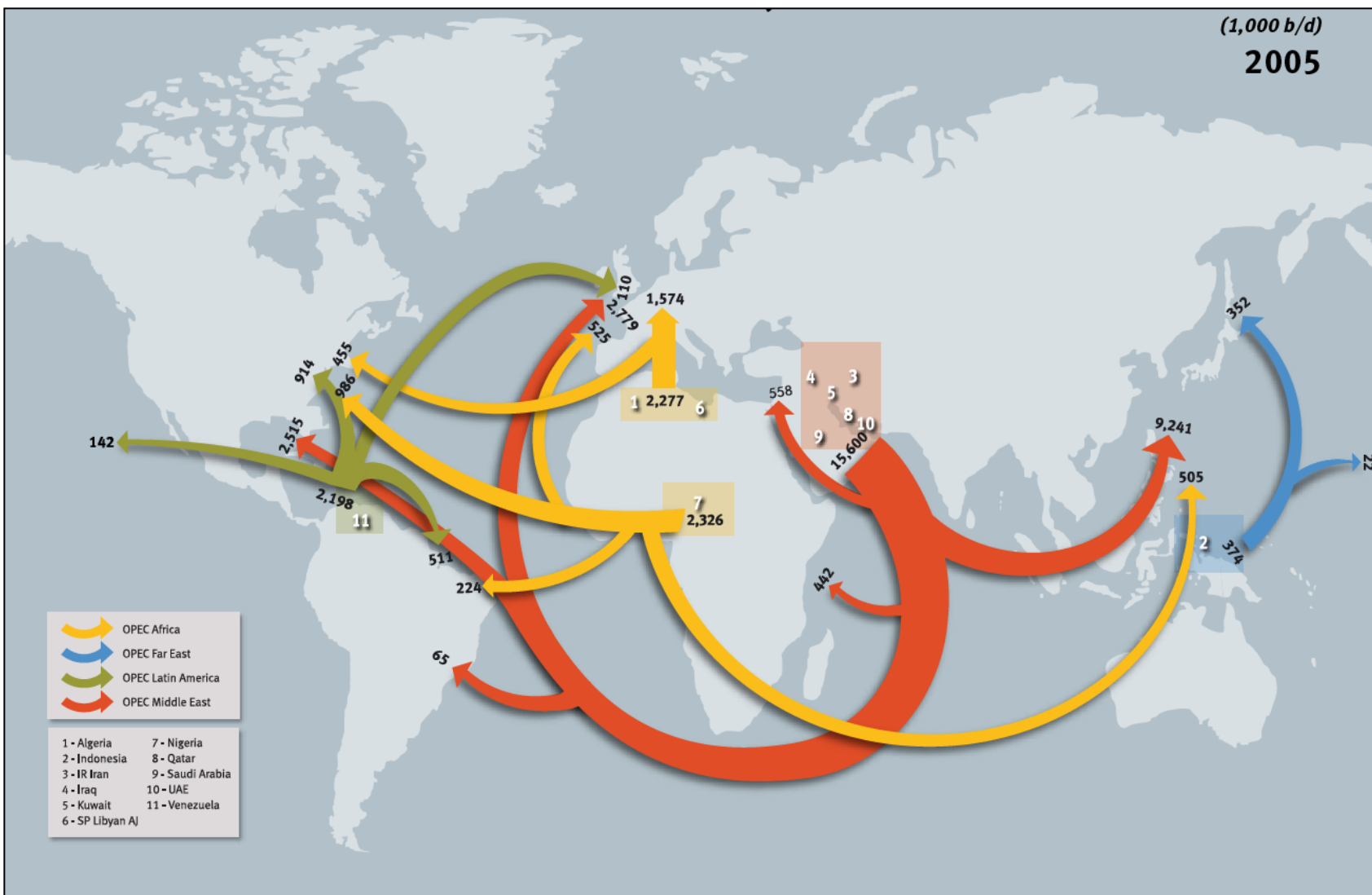
Turistické proudy z Německa, Velké Británie, Francie a Itálie (73 proudů)

směry a hustota civilní letecké dopravy

Hlavní exportní proudy ropy ze zemí OPEC 2005 (v tis. barelů denně)

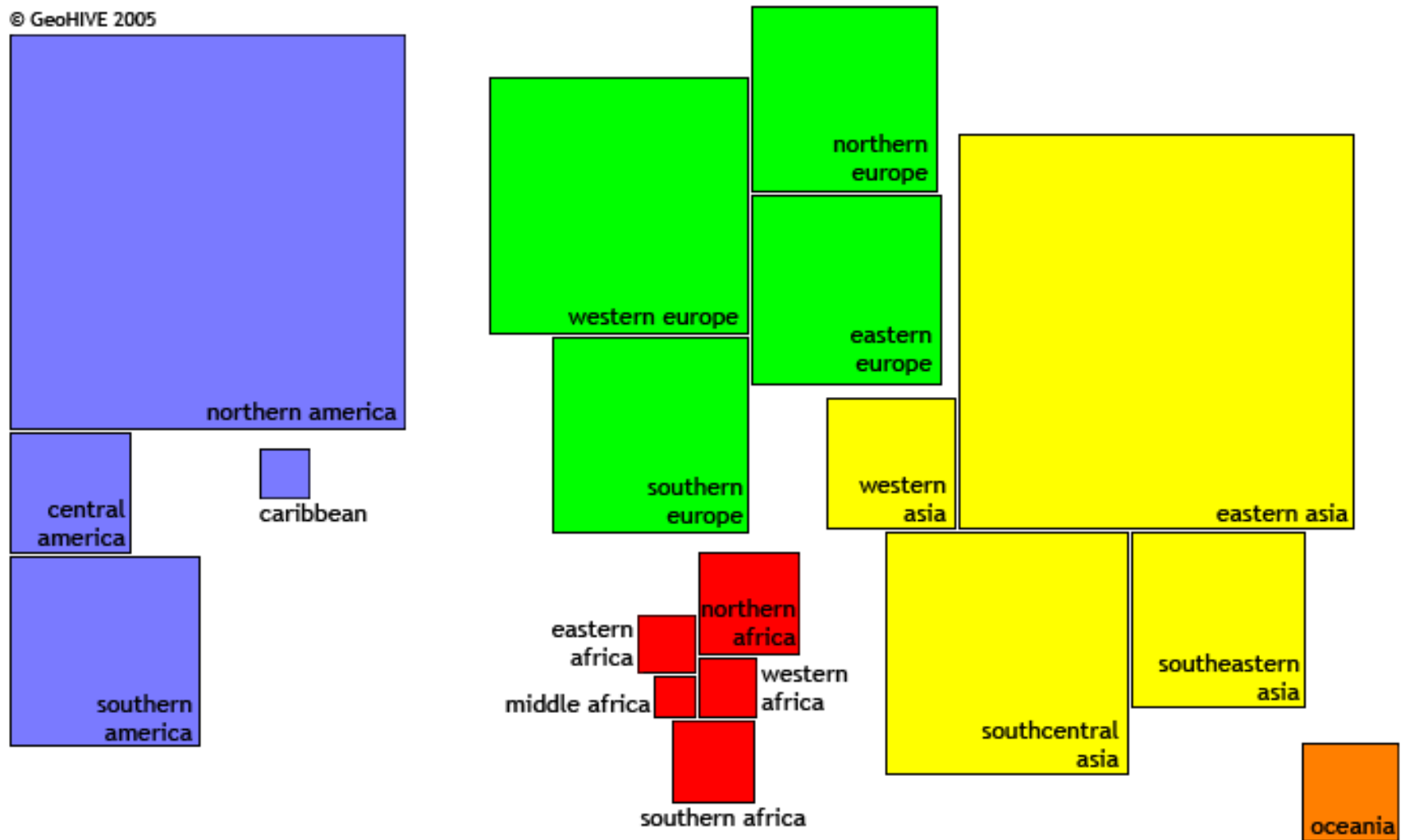

Anamorfní mapy

- Anamorfní mapa je tematická mapa, která není zkonstruovaná na geometrických základech, ale jejíž základní atributy (délky, plochy, apod.) jsou úměrné např. počtu obyvatelstva, hustotě osídlení, bohatství zemí a regionů světa, apod. Jednoduchý příklad znázorňuje následující zobrazení.

Bohatství světa

© GeoHIVE 2005

Kombinované techniky

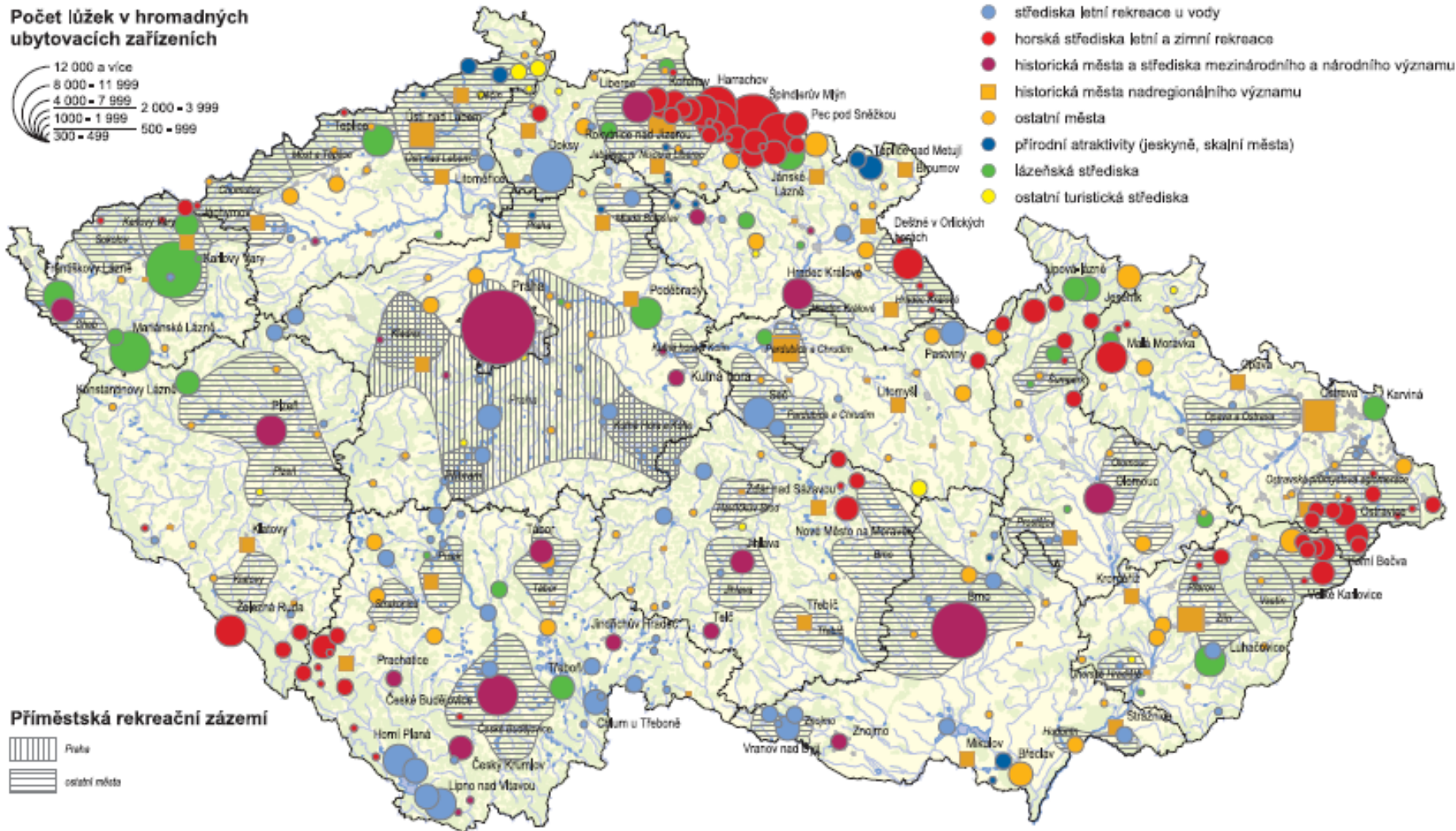
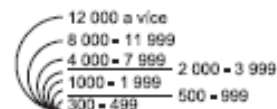
- Jsou kombinací již zmíněných metod kartografické analýzy, např. bodových, značkových, plošných a lineárních/proudových prvků v nejrůznějších mapách či kartogramech. Následující ukázky jsou zaměřeny především na tematiku cestovního ruchu.

HLAVNÍ OBLASTI A CENTRA VÍKENDOVÉ A POBYTOVÉ REKREACE A CESTOVNÍHO RUCHU

Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních

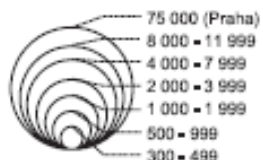
Zdroj dat: ČSÚ, 2003

0 20 40 60 80 100 km

Mapový podklad: ArcČR © 1997 ARCDATA PRAHA, s.r.o.
Tematický obsah: ESF MU BRNO

JIHOČESKÝ KRAJ

Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních

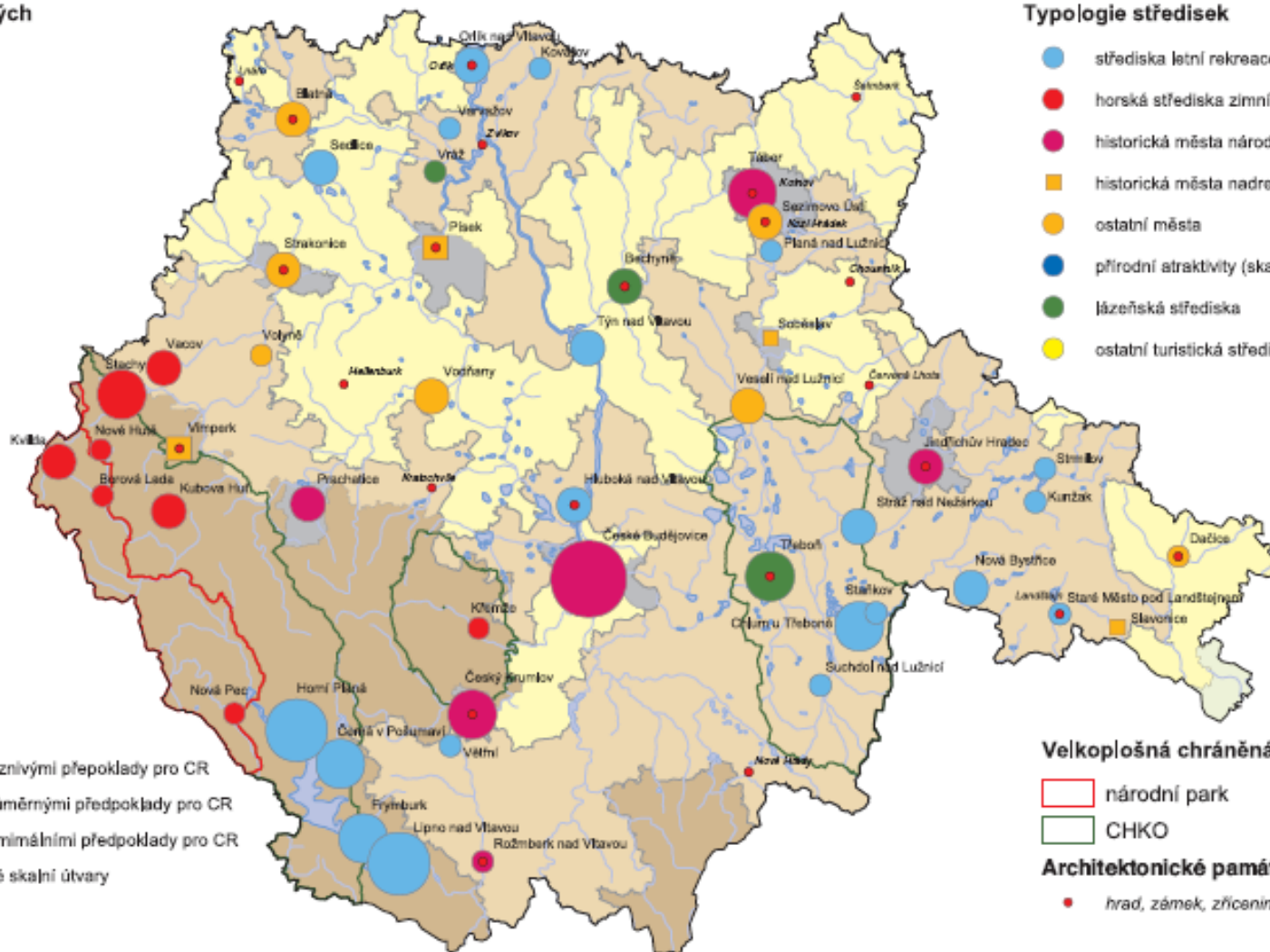

Legenda

- horská krajina
- venkovská krajina s příznivými předpoklady pro CR
- venkovská krajina s průměrnými předpoklady pro CR
- venkovská krajina s minimálními předpoklady pro CR
- velkoplošné pískovcové skalní útvary
- urbanizované prostory

Typologie středisek

- střediska letní rekreace u vody
- horská střediska zimní a letní rekreace
- historická města národního významu
- historická města nadregionálního významu
- ostatní města
- přírodní atraktivity (skalní města, jeskyně)
- lázeňská střediska
- ostatní turistická střediska

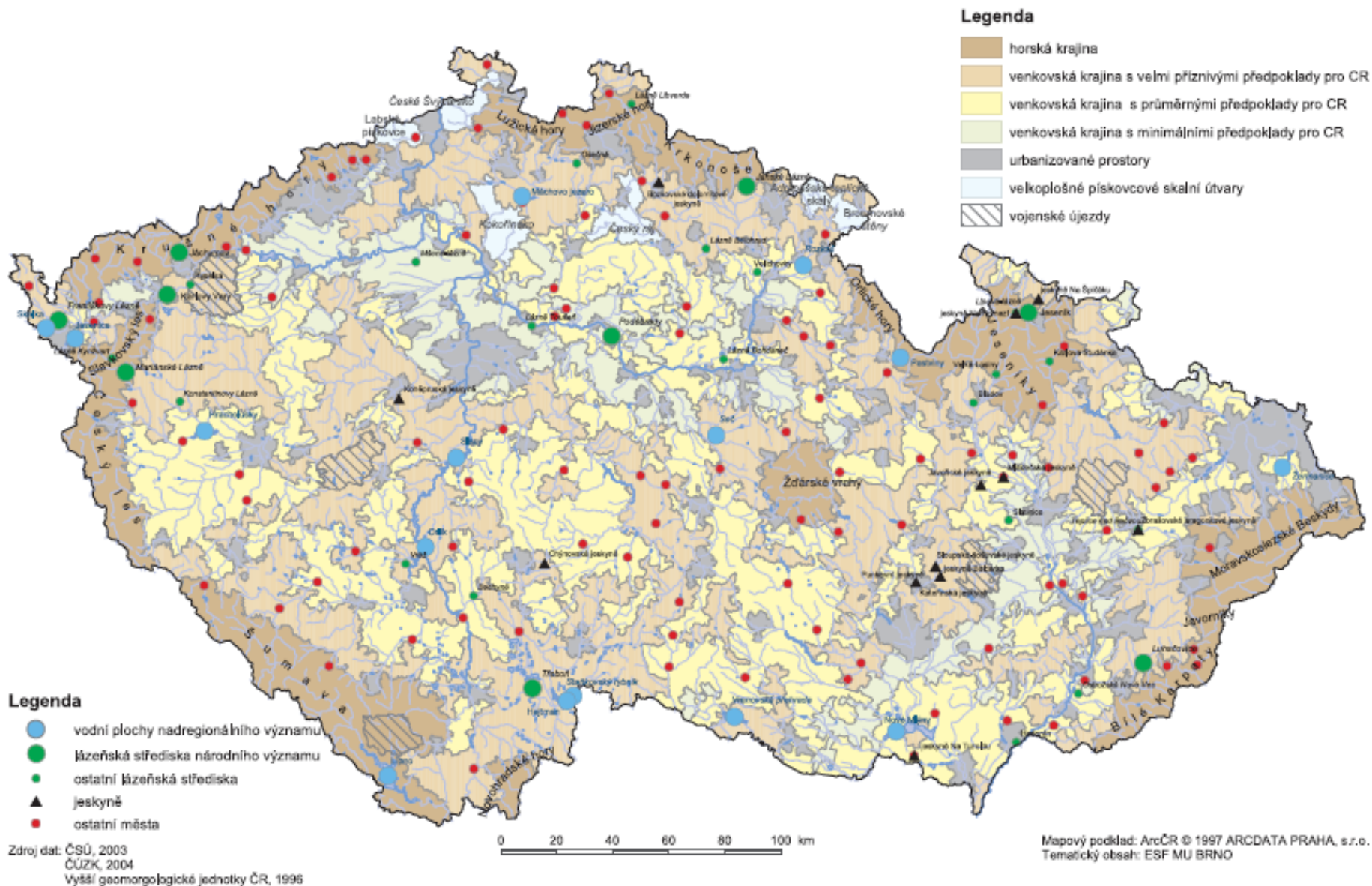
Velkoplošná chráněná území

- národní park
- CHKO

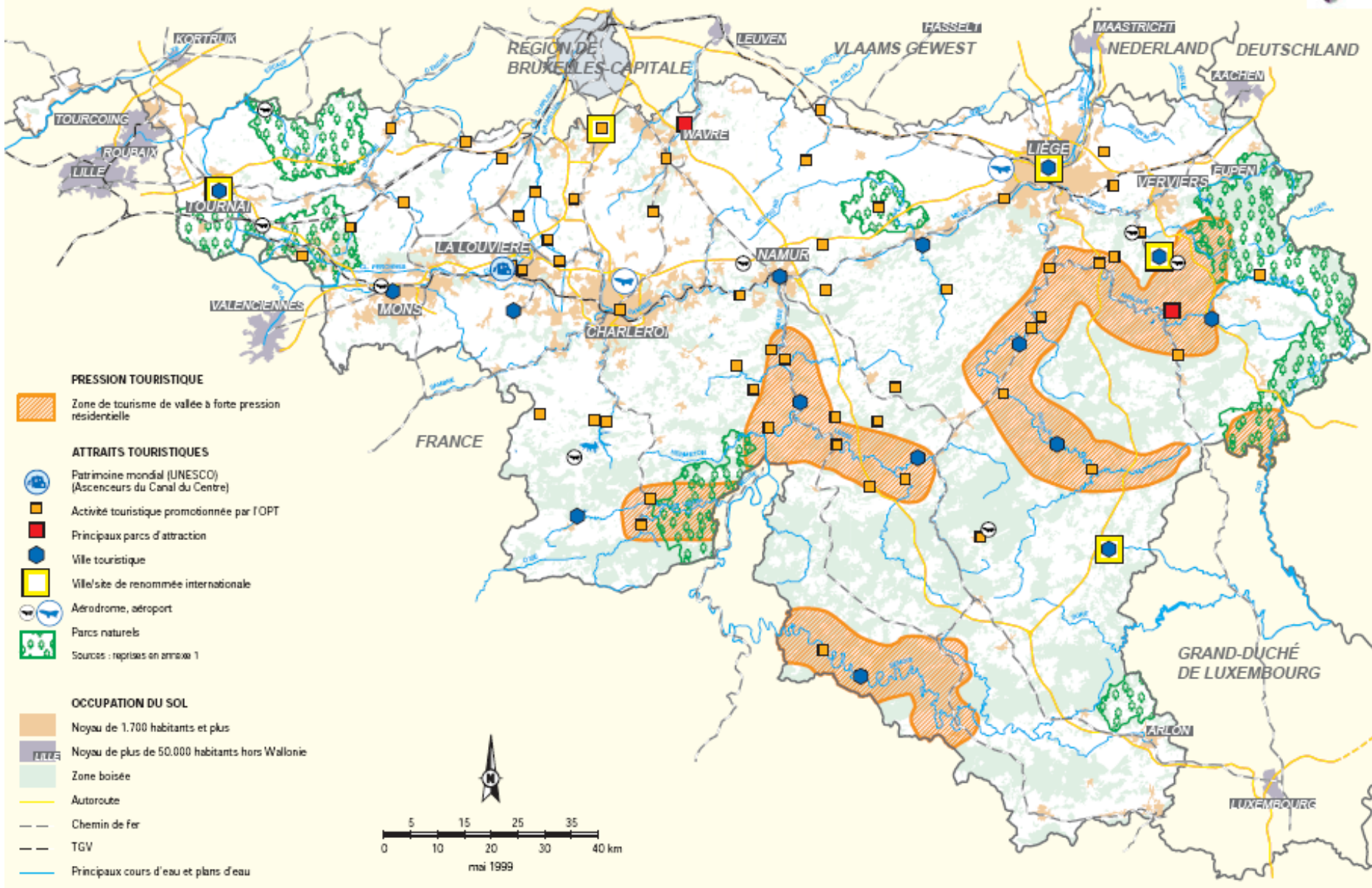
Architektonické památky

- hrad, zámek, zřícenina

RAJONIZACE CESTOVNÍHO RUCHU

9. TOURISME ET LOISIRS

Grafické techniky

- Budeme sledovat příště a prakticky celé
Vaše bakalářské studium

Na závěr jednoduché kontrolní úkoly k přemýšlení

- Z publikovaných dat ČSÚ o cestovním ruchu si navrhnete libovolný jednoduchý kartodiagram
- Jaký je rozdíl mezi kartogramem a kartodiagramem?
- Na kartodiagramu Rekreační příležitosti domácností vidíte značné rozdíly mezi jednotlivými okresy ČR (již historické). Umíte si vysvětlit proč?
- Závěrem – mapa by měla mít dvě základní vlastnosti – být přehledná a hezká